

Nr 171.

Av herr Clason m. fl. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående ändrad kommunal rösträtt m. m.

Med anledning av den kungl. propositionen nr 290 angående ändrad kommunal rösträtt m. m. få vi härmed framlägga följande motion.

Den korta tid, som stått oss till buds för granskning av det kungliga förslaget och i all synnerhet av det sakkunnigutlåtande, på vilket det vilar, och som i sin helhet först för något mer än en vecka sedan blev tillgängligt, gör det emellertid omöjligt att så ingående, som önskvärt varit, här belysa berörda förslag och speciellt att framställa de anmärkningar, som synts oss vara på sin plats mot dess framställning i dess historiska och statistiska delar. Vi nödgas i stället inskränka oss att angiva några huvudpunkter, som synas oss väsentliga vid frågans bedömande, och göra därvid början med förslagets kommunala innebörd.

Regeringsförslagets kommunala innebörd.

Först må framhållas, att några reella från kommunernas självförvaltning hämtade skäl alldeles *icke* föreligga för den föreslagna förändringen. Det har icke påvisats eller ens gjorts sannolikt, att de röstnormer, som infördes för våra kommunala avgöranden genom de stora reformerna på detta område 1907—1909, hava på något vis hämmat kommunernas utveckling under de senaste åren. Vare sig man går till det ena området eller till det andra, skall fastmer ingen kunna neka, att våra kommuner under de nu gällande formerna för kommunal självförvaltning genomgått en kraftig och rik utveckling i olika hänseenden, detta både i allmänhet och med hänsyn till frågor, som avsett att främja folkundervisning, folkhälsa, sjukvård, fattigvård o. s. v. Någon föreställning därom kan erhållas genom följande siffror ur de senare årens kommunala statistik:

*Bristen på
sakliga skäl
för föränd-
ringen.*

Landskommunerna (utom köpingarna).	1906	1910	1914	Ö k n i n g				
	K r o n o r			1906—1910		1910—1914		
				Kronor	%	Kronor	%	
Beräknad beskattningsbar inkomst	402,977,650	519,433,103	674,082,431	116,455,453	28.9	154,649,328	29.8	
Influtna, å inkomsten ¹ utdebiterade kommunalutskylder	22,782,626	29,924,207	34,965,178	7,141,581	31.3	5,040,971	16.8	
per 100 kr. inkomst	5.65	5.76	5.19	0.11	1.9	— 0.57	— 9.9	
Utgifter:								
för kyrkliga ändamål	10,053,840	10,998,489	12,159,473	944,649	9.4	1,160,984	10.6	
» folkskola	18,506,988	25,919,584	30,951,279	7,412,596	40.1	5,031,695	19.4	
» fattigvård	11,490,035	14,001,991	16,152,209	2,511,956	21.9	2,150,218	15.4	
» andra ändamål	5,368,556	7,115,544	9,624,426	1,746,988	32.5	2,508,882	35.3	
Samtliga utgifter	45,419,419	58,035,608	68,887,387	12,616,180	27.8	10,851,779	18.7	
Tillgångar	124,371,209	151,949,469	185,808,565	27,578,260	22.2	33,859,096	22.3	
Skulder	51,101,801	65,782,277	76,485,545	14,680,476	28.7	10,703,268	16.3	
Städerna och köpingskommunerna.								
Beräknad beskattningsbar inkomst	593,112,272	825,744,368	1,042,267,539	232,632,096	39.2	216,523,171	26.2	
Influtna, å inkomsten ² utdebiterade kommunalutskylder	29,805,935	49,129,962	61,268,181	19,324,027	64.8	12,138,219	24.7	
per 100 kr. inkomst	5.03	5.95	5.88	0.92	18.3	— 0.07	— 1.2	
Utgifter:								
för kyrkliga ändamål	4,518,798	5,461,365	5,790,842	942,567	20.9	329,477	6.0	
» folkskola	10,726,923	13,882,139	16,712,714	3,155,216	29.4	2,830,575	20.4	
» fattigvård	8,042,533	10,264,715	12,644,961	2,222,182	27.6	2,380,246	23.2	
» sundhetsvård	4,470,499	8,406,573	9,446,861	3,936,074	88.0	1,040,288	12.4	
» läroverk o. d.	2,302,725	3,472,489	4,444,925	1,169,764	50.8	972,436	28.0	
» allmänna byggnader, platser o. d. ³	57,476,904	57,348,436	74,627,143	— 128,468	0.2	17,278,707	30.1	
» polis	3,952,875	5,770,989	7,083,787	1,818,114	46.0	1,312,798	22.7	
» räntor	11,998,876	19,087,410	23,280,820	7,088,534	59.1	4,193,410	22.0	
» andra ändamål	8,193,235	11,127,328	14,266,134	2,934,093	35.8	3,138,806	28.2	
Samtliga utgifter	111,683,368	134,821,444	168,298,187	23,138,076	20.7	33,476,743	24.8	
Tillgångar	504,509,430	674,007,709	806,110,029	169,498,279	33.6	132,102,320	19.6	
Skulder	366,025,717	527,362,409	588,676,046	161,336,692	44.1	61,313,637	11.6	
Landstingen.								
Influten landstingskatt	3,174,372	5,782,324	8,481,326	2,607,952	82.2	2,699,002	46.7	
Utgifter:								
för hälso- och sjukvård	6,206,461	8,717,235	13,496,261	2,510,774	40.5	4,779,026	54.8	
» undervisning	1,246,915	1,554,880	1,925,615	307,965	24.7	370,735	23.8	
» andra ändamål	1,486,949	2,226,366	3,239,567	739,417	49.7	1,013,201	45.5	
Samtliga utgifter	8,940,325	12,498,481	18,661,443	3,558,156	39.8	6,162,962	49.3	
Tillgångar	25,995,368	38,498,157	55,597,700	12,502,789	48.1	17,099,573	44.4	
Skulder	10,738,062	16,106,911	25,277,309	5,368,849	50.0	9,170,398	56.9	

¹ Åren 1906 och 1910; på fyrktalet. — ² Åren 1906 och 1910; på bevillningen. — ³ Häribland utgifter för renhållning, gatubelysning, vattenledning, gas- och elektricitetsverk samt brandväsen. Utgifter för under föregående förvaltningsgrenar hörande byggnader ej inräknade.

Folkmängden, som i landskommunerna (utom köpingar) den 31 dec. 1906 utgjorde 4,032,325 personer, steg 1910 till 4,081,279 och 1914 till 4,086,171 d. v. s. hade under de båda perioderna ökat med respektive 1,2 och 0,1 %. I städerna och köpingskommunerna utgjorde motsvarande siffror 1906 1,304,730, 1910 1,441,124 och 1914 1,593,436 samt ökningsprocenten respektive 10.5 och 10.6. För landstingsområdena voro siffrorna 1906 4,695,183, 1910 4,850,333 och 1914 4,932,098, vilket innebär en procentuell ökning av under den första perioden 3.3 %, under den senare 1.7 %.

Siffrorna visa oförtydligt, huru primärkommunernas och landstingens åtgöranden för olika kommunala ändamål stegrats vida starkare än folkmängden.

Brister kunna givetvis finnas och föranleda åtgärder för förbättring, och kristiden har särskilt ställt våra kommuner liksom andra institutioner inför problem, som de understundom haft svårt att i allo bemästra. Men det vore orättvist att vilja göra gällande, att icke just denna tid visat en mängd av våra kommuner vara i stånd att gripa sig an även med dylika problem och på detta område vidtaga betydelsefulla åtgärder till sina medlemmars bästa och till lindrande av dyrtidens svårigheter. Och det vore alldeles obefogat att påstå, att de brister, som alltjämt kunnat framträda här och var i kommunernas självförvaltning, skulle bero på nuvarande röstnormer — anledningarna ligga mångenstädes tvärtom uppenbarligen på andra håll. Det lider fastmer intet tvivel, att övergången till den nya rösträtt, som den kungl. propositionen förordar, skulle medföra stora vådor. Den kungl. propositionen själv går tydligen ut från en sådan uppfattning, eftersom den till avsevärd del ägnar sig åt att söka garantier mot de faror, som den lika rösträtten i alldeles särskild grad anses ägnad att medföra.

Från nu berörda synpunkt saknar sålunda det kungl. förslaget själva den första förutsättningen för varje reformförslag på det kommunala förvaltningsområdet: den att nuvarande förhållanden i vårt land på detta område visat sig kräva en så beskaffad förändring.

Hänvisningar till utländska förhållanden kunna uppenbarligen icke fylla denna brist. Frånsett att den kommunala rösträttsåldern i ett flertal främmande länder är väsentligt högre — 25 år — än hos oss, så har som bekant utvecklingen ofta gått olika vägar i skilda länder, och en jämförelse, som tar hänsyn blott till rösträttsbestämmelser, men icke till andra sidor eller former av kommunalförvaltningen, blir ensidig och haltande. Men därtill kommer även här en avgörande lucka i bevis-

föringen: den kungl. propositionen har icke ens försökt att ådagalägga, att den kommunala förvaltningen i länder med radikalare rösträttsnormer skulle visat sig bättre, sundare och framgångsrikare än hos oss.

*Småfolkets
ställning
inom kom-
munerna.*

Kan det sålunda ingalunda påvisas, att våra nu gällande kommunala rösträttsbestämmelser skulle verkat försumpande på vår kommunala utveckling, saknas jämväl varje fog för påståendet, att de skulle vara så lagda, att de medföra något oberättigat framskjutande av den större förmögenhetens eller inkomstens inflytande inom kommunerna på de lägre inkomsttagarnas bekostnad. Redan då år 1907 dessa bestämmelser genomfördes, framhölls i den kungl. propositionen, hurusom genom de proportionella valen i förening med den föreslagna begränsningen av den kommunala röstskalan de mindre bemedlades inflytande på valen till landsingen och första kammaren komme att ökas i en grad, som uteslöte allt tal om fåmansvälde. Det särskilda utskott, som behandlade frågan, betonade jämväl, huru genom de föreslagna röstskalorna en synnerligen långt gående maktförskjutning inom det kommunala livet bleve följden, särskilt inom de kommuner, där industriell verksamhet i någon större omfattning bedreves, och den uttalade jämväl, att den statistiska utredning, varpå förslaget grundats, till fullo bekräftat, att genom dess antagande ett betydligt ökat inflytande i såväl kommunalt som politiskt hänseende komme att tillförsäkras de mindre bemedlade inom kommunerna.

Riktigheten av detta antagande har oemotsägligt ådagalagts av den tid som gått och av efter reformens genomförande verkställda utredningar. Detta framträder bland annat i den utredning rörande den nuvarande kommunala rösträttens faktiska gestaltning, som på föranstaltande av konstitutionsutskottet vid 1917 års riksdag verkställdes av den statistiska centralbyrån, och som är såsom bilaga fogad till denna motion. Utredningen avsåg 93 kommuner, valda inom rikets olika delar på sådant sätt, att kommuner av olika typ blevo representerade. Det framgår av densamma, att inom 80 av dessa 93 kommuner redan nu mer än hälften av kommunernas hela röstetal disponeras av röstägare inom röstetalsgruppen 1—10, d. v. s. röstägare med en beskattningsbar inkomst av intill högst 1,000 kronor, och att inom ytterligare 9 kommuner majoriteten disponerades av röstägare inom röstetalsgruppen 1—11. Då så är förhållandet, saknas synbarligen varje fog för talet om att fåmansvälde eller rikemansvälde dominerar inom kommunerna; det är tvärtom redan nu så, att småfolket har ett långt övervägande inflytande framför de högre röstägarna.

Däremot äro uppenbarligen den kungl. propositionens rösträttsbestämmelser ingalunda ägnade att kunna förordas såsom grundläggande för vår kommunala självförvaltning.

För det första sakna de *principiell hållbarhet*. Det ligger sålunda för öppen dag, att de endast för ögonblicket och såsom en övergångsform godkännas av dem, som på detta område äro de mest ivriga förfäktarna av förändringar. Medan regeringsförslaget åsyftar lika kommunal rösträtt för envar, som betalar skatt till kommunen, har nämligen det socialdemokratiska partiet, som utgör huvudgruppen inom den förenade vänster, på vilken regeringens parlamentariska berättigande påstås vila, sedan åtskilliga år förklarat sig anse fullständigt oriktigt, att rösträtt och skatteplikt göras beroende av varandra, och i följd därav påyrkat en lika kommunal rösträtt för varje kommunmedlem, oberoende av om han är skattepliktig till kommunen eller icke. Denna socialdemokratiska ståndpunkt vidhållas jämväl i det sakkunnigutlåtande, på vilket propositionen vilar. Obestriddigt är också, att, om, såsom vänstern menar sig åsyfta, den kommunala rösträtten skall grundas på den s. k. personlighetsprincipen sådan den av vänstern uppfattas, så att, såsom det plägar heta, »personligheten och ej inkomsten bör hava inflytande», den socialdemokratiska ståndpunkten är mera konsekvent än regeringsförslaget. Vill man nämligen verkligen bygga denna rösträtt på personligheten såsom sådan, på, såsom det säges »det personliga omdömet, den personliga uppfattningen», är det en inkonsekvens mot utgångspunkten, om man sammankopplar personligheten med inkomsten och dekreterar, att blott den skall räknas såsom personlighet och vara kommunalt röstberättigad, som uppnått den inkomstgräns, som medför skattskyldighet. Från »personlighetsprincipens» utgångspunkt blir oegentligheten härav så mycket mer påfallande, som inom olika kommuner denna skattskyldighetsgräns varierar efter det bevillningsfria avdragets storlek i varje kommun. Efter liberal uppfattning skulle alltså personligheten begynna inom den ena kommunen vid en viss inkomstgräns exempelvis 550 kronor, i den andra vid en annan, exempelvis 750, och samma person skulle tillerkännas personlighetsvärde, om han bodde i en viss kommun, men fränkännas det, om han flyttade till en annan. För den, som föregiver sig stå på personlighetsprincipens grundsats i fråga om kommunal rösträtt, är en sådan ståndpunkt givetvis i längden ohållbar, och om socialdemokraterna verkligen äro benägna att, med frånträdande för ögonblicket av sin principiella uppfattning i frågan, för närvarande acceptera regeringsförslaget,

*Förslagets
principiella
brister.*

*Inkonse-
kvenser.*

kan detta tydligen endast bero på, att de inse dess bräcklighet och betrakta det såsom blott en etapp på vägen, från vilken de med det första ärna driva sina liberala bundsförvanter vidare.

Den s. k.
personlighetsprincipens olämplighet i kommunalförvaltningen.

Regeringsförslaget är emellertid principiellt ohållbart även därför, att den s. k. personlighetsprincip, från vilken det föregiver sig utgå, är — om den tillämpas såsom i förslaget sker — i sig själv oriktig såsom grundval för en sund kommunalförvaltning. Från den av ingen bestridda grundsatsen om människosjälens oändliga etiska och personliga värde drager vänstern den fullkomligt falska slutsatsen, att varje myndig människa skulle äga lika insikt och duglighet att med klarsynthet bedöma kommunala frågor och lika förmåga att vid deras handläggning blott låta leda sig av erfarenhet och objektivitet. På intet annat område av människolivet tillämpar man dock en sådan uppfattning. Överallt eljes anser man fastmer, att särskild utbildning, större erfarenhet, mera mognad, starkare samhörighetskänsla o. d. öka dugligheten att bedöma de värv man har om händer. Man lägger an på att söka giva en sådan utbildning: man giver åt den erfarnare, flitigare, skickligare högre lön; och gäller det att begära råd i någon angelägenhet eller att åt någon lämna ett uppdrag, anser man det vara oförsvarligt att icke hellre anförtro sig åt den mera duglige och erfarne, än åt den mindre duglige, mindre erfarne. Det vore lika förvänt att i fråga om bestämmanderätten över kommunförvaltningen förbise eller söka utsudda denna åtskillnad mellan större och mindre duglighet, insikt, erfarenhet, mognad, samhörighetskänsla och intresse för kommunen o. s. v. Ett dylikt förbiseende skulle alldeles icke lända kommunerna eller deras medlemmar till fromma, utan i längden till verklig nackdel.

Rösträtt och skatteplikt.

Det skulle icke minst på området för kommunernas ekonomiska självförvaltning ej ens framstå såsom förenligt med billighet och rättvisa, utan kunna leda till mycket betänkliga följder. Även härom kan nyss åberopade, av förlidet års konstitutionsutskott föranstaltade statistiska utredning giva en föreställning. Prövar man enligt densamma, huru förhållandet mellan rösträtt och skatteplikt skulle hava gestaltat sig i de undersökta 93 kommunerna, därest regeringsförslagets rösträttsbestämmelser hade varit genomförda, d. v. s. alla skattebetalare ägt samma rösträtt, oberoende av huru mycket de erlade i skatt, så finner man, att i 87 av dessa 93 kommuner majoriteten vid stämmorna skulle hava tillfallit dem, som tillsammans betalade i de olika kommunerna blott från

5 till högst 24 procent av kommunens utgifter, och att i 67 av dessa kommuner denna majoritet skulle stanna hos dem, som blott erlade mellan 5 och 15 procent. Med andra ord, de, som sammanlagt erlade blott 5—15 procent av de kommunala utgifterna, skulle i dessa 67 kommuner hava haft mera att bestämma i de kommunala utgiftsfrågorna, än de, som erlade mellan 85—95 procent, d. v. s. de förra skulle ensamma hava kunnat bestämma över både skatternas storlek och över de inbetalade medlens användning. Just det sistnämnda förhållandet är här särskilt ägnat att låta det betänkliga i saken franträda. Ty även om man, såsom stundom skett, skulle vilja påstå, att den faktiska bestämmanderätten över uttaxeringen skulle kunna utan risk helt och hållet läggas i händerna på dem, som gäve de minsta bidragen, eftersom de från dem uttaxerade smärre beloppen drabbade dem lika hårt i förhållande till deras små inkomster som de större skattebeloppen de större inkomsttagarna, så ställer sig saken annorlunda, när nyssnämnda maktgrupp — de små bidragsgivarna — jämväl skulle äga att enväldigt bestämma över de inkasserade medlens användning, d. v. s. över hela den kommunala utgiftsstaten. Ty anordnar man det så, att den, som till varje uttaxerad krona blott har att bidra med högst 15 öre, sedermera skall ensamt bestämma över hela kronans användning, försvagar man väsentligt den drivkraft till förtänksam och sparsam kommunal finanspolitik, som skulle ligga i ett rimligare avvägande av rättigheter och skyldigheter. Ingen har något att invända mot att de större inkomsttagarna äro skyldiga att i högre grad än de smärre bidra till de gemensamma bördorna, men det är icke dess mindre varken billigt eller klokt att låta de senare ensamma bestämma över vilka bördor de förra skola åläggas att bära. Och själva de strävanden, som i den kungl. propositionen göra sig gällande att vinna garantier för en klok kommunalhushållning efter den lika rösträttens genomförande, äro tydliga bevis på att regeringen själv ställer sig tveksam i fråga om kompetensen hos den väljarmassa, som skulle tillerkännas denna rösträtt. Däremot strider det ingalunda mot, vad rättskänslan anser billigt och skäligt, att låta dem, som äro förpliktade att lämna de större, väsentliga bidragen, också äga något mera att »säga till om» än de, som endast lämna de oväsentliga. Den urgamla kommunala självstyrelse i vårt land, varom regeringsförslaget talar, vilade, vad landsbygden beträffar, långt före kommunalförfattningarnas införande 1862 på rösträtt efter hemmantalet, d. v. s. på rösträtt, sammanhängande med omfattningen av skyldigheten att bära kommunens bördor.

*Förslaget
ensidighet.
Andra vik-
tiga kommu-
nalfrågors
behov av ut-
redning.*

Det kungliga förslaget är emellertid icke blott ur praktisk synpunkt obehövt, ur principiell synpunkt ohållbart, med hänsyn till kommunernas ekonomiska politik riskabelt och gent emot skattebetalarna obilligt, det är därjämte, i den mån det avser vår kommunalförvaltning, i hög grad *ensidigt*. På samma gång nämligen som det riktar sig företrädesvis mot sådana sidor av kommunalförvaltningen, där förändringar icke äro av något trängande behov påkallade, och ifråga om dessa sidor frambär omogna och otillfredsställande förslag, lämnar det ur sikte eller endast otillräckligt berörda andra sidor av denna kommunalförvaltning, som med de förra stå i nära sammanhang, men i avseende å vilka reformer i vida högre grad synas kunna förtjäna att tagas under övervägande.

*Kommunal-
fullmäktige.*

Åtskilliga viktiga frågor beträffande själva organisationen av den kommunala förvaltningen stå sålunda sedan flera år på dagordningen. Man har exempelvis från olika håll bragt å bane spörsmålet, huruvida det kan vara lämpligt att i samma utsträckning som hittills behålla det för vårt land tämligen enastående systemet, att primärkommunens röstägande själva å stämmor handlägga en mängd betydelsefulla kommunalfrågor, eller om icke föreskrifter borde givas av innehåll, att inom kommuner av viss storlek denna handläggning borde obligatoriskt utövas av *valda fullmäktige*. Det är självklart att detta spörsmål står i nära samband med frågan om de kommunala rösträttsformerna. Att, såsom sker i den kungliga propositionen, därvid stanna vid ett förslag, som blott går ut på att underlätta införandet i vissa fall av fullmäktige, men ingentädes garanterar reformens genomförande, löser tydligen icke frågan.

*Förtroende-
mäns avlö-
ning.*

Likaledes äro ett flertal andra frågor rörande sättet för lämpligaste handläggning av kommunernas förvaltningsärenden för närvarande föremål för diskussion. Hit hör till exempel olika spörsmål om de *kommunala förtroendemännens ställning*. Innevarande riksdag har redan begärt en utredning, huruvida och i vad mån med bibehållande såsom regel av gällande rättsgrundsats, att kommunala förtroendeuppdrag skola vara oavlönade, kommun må berättigas att till innehavare av dylika uppdrag under de begränsningar och villkor, som kunna befinnas erforderliga, besluta ersättning. Även denna fråga sammanhänger utan tvivel med spörsmålet om en mera djupgående förändring av den kommunala rösträtten, i det att en sådan kan tänkas göra särskilda begränsningar på denna punkt önskvärda, för att ett oförståndigt kommunalslöseri må undvikas. Men frågan har å andra sidan även samband med spörsmålet om önskvärheten och lämpligheten för särskilt större kommuner att i vissa fall anställa *fackbildade tjänstemän* med särskild kompetens, och

därigenom träder man alltså in på livet en fråga av stor betydelse och räckvidd.

Sistnämnda fråga gör sig för övrigt även av andra grunder för närvarande starkt påmind. Ju mera samhällslivet tenderar att vidga och specialisera sina uppgifter och att under offentlig handläggning, av stat eller av kommun, draga in spörsmål, som tidigare varit hänvisade till det enskilda livets områden, eller som kanske rent av uppkommit först under den moderna utvecklingen, dess nödvändigare blir det, att de kommunala organ, som skola omhändertaga dylika uppdrag, verkligen äro väl kvalificerade för deras skötsel. Men därmed växer också behovet av att de för dylika uppgifter erforderliga specialinsikterna från första början i densamma komma till sin rätt. Det ligger emellertid för öppen dag, att detta behov kan påkalla alldeles särskilda åtgärder, i samma mån de kommunala avgörandena skulle mera än hittills bliva beroende av huvudtalet inom en i dylika spörsmål ofta mindre sakkunnig kår av röstägande. Kommunens eget intresse förökar kravet på arbetsduglighet och fackinsikter hos dem, som hava att tillgodose de ständigt sig alltmer förgrenande uppgifterna. Och detta krav växer ytterligare, om man har att befara, att röstägaremassan skulle visa sig benägen att i de kommunala frågorna rösta efter utpräglade partilinjer eller klassintressen. Frågan är tydligen icke löst blott genom en föreskrift, att vissa ärenden skola på förhand beredas.

I nära samband med nu berörda frågor står jämväl det gamla spörsmålet om *uppsikt* genom högre organ *över primärkommunernas beslut*. Det har därvid ifrågasatts, om denna uppsikt alltjämt skall vara uteslutande formell, eller om och i så fall huru åt densamma skola inrymmas möjligheter att även verkställa en sak- och lämplighetsprövning. I sammanhang härmed bör emellertid jämväl komma under beaktande, huruvida icke anstalter kunde vidtagas, som lade garantierna för kloka och ändamålsenliga åtgärder icke företrädesvis på den efterföljande kontrollerande uppsikten — vilken lätt kan komma för sent — utan på anordningar, ägnade att påkalla och underlätta anlitan *före* besluten av inom de olika områdena tekniskt sakkunniga personer. I detta stycke lära ntländska förebilder av intresse icke saknas. I samband härmed torde också böra beaktas frågan om kontroll över att kommunens självförvaltning icke utsträcker till områden, som äro av natur att icke lämpligen böra dit hänföras.

Synnerligen betydelsefull är naturligtvis jämväl frågan om *den kommunala finansförvaltningen*. Vad därvid särskilt gäller, är att med vakksamhet iakttaga, dels att den kommunala beskattningen icke drives till

överdriven höjd, dels att kommunernas länepolitik icke föres på sådant sätt, att stundens behov i allt för hög grad lägges på framtidens skuldror. Man har i avseende på dylika frågor understundom föreslagit en utvidgning av de fall, då kvalificerad majoritet skall erfordras, för att ett beslut skall kunna komma till stånd. Förslaget är utan tvivel värt beaktande, men knappast någon fullgod garanti. Det måste nämligen erinras, att en dylik utväg kan vara ett tveeggat svärd, enär den icke blott kan förebygga förhastade beslut, utan ock förhindra tidsenliga. Man har också förordat införande av bestämmelser om viss skatteprocent, så att förhöjning i skatten utöver ett visst maximibelopp vare sig icke skulle få ifrågakomma eller skulle omgärdas med särskilda garantier. Bestämelsen kan hava sitt stora värde, men det kan å andra sidan betvivlas, om den under alla förhållanden kan göras fullt effektiv. I varje fall är det ögonskenligt, att den så mycket omdebatterade frågan om *utjämning av skattebördorna* kommunerna emellan icke kan lösas utan att dessförinnan något slags enhetlig reglering — eller kontroll — kommit till stånd med hänsyn till kommunernas sätt att sköta sin beskattningspolitik, ty det är ingen rättvisa eller rimlighet i att överflytta bördorna från kommuner, som finansiellt vansköta sig, till andra, som sköta sig väl. Överbelastningen på det ena hållet får varken vara självförvållad eller blott skenbar, om bördan rättvisligen skall kunna fördelas på andra. Men hela detta kommunala finansproblems läge pekar ofrånkomligt i den riktningen, att det framför allt gäller att låta beslutanderätten i kommunerna ligga i händerna på röstägare, som förstå att med klokhet och framsynthet sköta deras ekonomi, ty sådant verkar mera till deras bästa än all efterföljande kontroll eller inspektion eller överuppsikt.

Den kommunala beskattningsfrågan.

I detta sammanhang får ej heller lämnas ur sikte, att den kommunala rösträttsfrågan ävenledes äger ett starkt inre sammanhang med den betydelsefulla fråga om *förändrade grunder för den kommunala beskattningen*, varom nyligen en utförlig kommittéutredning avslutats, och som sedan dess varit föremål för ytterligare handläggning. Om man nämligen — såsom enligt vår uppfattning är riktigt — bör upprätthålla ett samband mellan kommunal rösträtt och kommunal skatteplikt, går det icke an att vid en planerad omläggning av de kommunala rösträttsbestämmelserna se bort från den gestaltning av den kommunala beskattningen, som man redan är i färd med att diskutera. Icke dess mindre tager det kungl. förslagets rösträttsbestämmelser icke någon hänsyn till de ingående förändringar i avseende på den kommunala beskattningen, som kunna väntas förestå.

Till de kommunala frågor, som bort tagas under omprövning av dem, som nu vilja genomföra en vittgående förändring i avseende på den kommunala rösträtten, höra även spörsmål rörande de kommunala organisationer, som stå närmast över primärkommunerna, nämligen *landstingen*. Det är ju bekant, att röster börjat framträda, som ifrågasätta, om icke en lycklig lösning av åtskilliga kommunala frågor skulle kunna komma att påfordra en utveckling av landstingens befogenhet och verksamhet, och det av Kungl. Maj:t för riksdagen framlagda förslaget till ny fattigvårdslagstiftning pålägger landstingen nya uppgifter av betydande omfattning. Självklart är också, att vissa frågor rörande utjämning av andra kommunala bördor, som nu vila på mindre områden än länen, skulle kunna främjas, om de uppgifter, för vilka bördorna utgå, framdeles övertoges av länen, d. v. s. lades under landstingens förvaltning. En särskild kungl. proposition nr 277, föreslår jämväl en utsträckning av sammanträdestiden för lagtima landsting. Men står sålunda en utveckling för dörren, enligt vilken landstingens befogenhet och arbetsområden skola väsentligt vidgas, blir det så mycket mera av nöden att noggrant pröva frågan om de röstnormer, efter vilka landstingen skola sammansättas, så att tillräckliga garantier vinnas, för att inom desamma den mera vidgade synkretsen och den större mognaden vinna tillbörligt inflytande.

Sammanfattas denna korta överblick över några kommunala frågor, som för närvarande stå på dagordningen, blir, vad regeringsförslaget angår, resultatet, att det till behandling upptagit och till radikal omstötning förordad bestämmelser, i vilka en sådan omstötning alldeles icke visat sig behöfvlig, men att det däremot uraktlåtit att beröra eller tillräckligt behandla en rad av frågor, i vilka behov av reformer verkligen gjort sig kännbara. Redan denna omständighet är naturligtvis tillräcklig att ur kommunal synpunkt fälla förslaget. Och intrycket av dess bristande tidsenlighet härutinnan förstärkes än mer vid tanken på tidpunkten för dess framläggande. Det är helt andra frågor, som i det nu rådande tidsläget äro och måste vara de främsta föremålen för våra statsmakters omvårdnad. Ingen tvekar om vilka dessa frågor äro: de göra sig för alla och envar dagligen påmint. Att i ett sådant läge skjuta fram ofullständigt utredda författningsfrågor i det främsta planet är ingenting annat än att taga miste om det verkliga betydelsefulla, rikta blickarna åt orätt håll och bjuda stenar i stället för bröd. Näralligande erfarenheter från andra länder kunna stå såsom varnande exempel på risken att i brydsamma tider skjuta författningsfrågor i förgrunden framför de verkliga livsfrågorna. Redan den sena

timma av riksdagen, under vilken ett så genomgripande förslag blivit framburet, kunde för övrigt med allt skäl tagits till intäkt för att hålla detsamma tillbaka. Ty de skäl för dess framläggande, som måhända kunnat hämtas från synpunkten av önskvärdheten att främja den samverkan, som för närvarande präglar de tre allierade vänsterpartierna, liberaler, högersocialdemokrater och vänstersocialister, — dessa skäl kunna visserligen hava sin giltighet ur partisynpunkter, men äro icke bärkraftiga ur synpunkten av rikets bästa.

Regeringsförslagets innebörd med hänsyn till tvåkammerssystemet.

Tvåkammarsystemets principer.

Vi hava i det föregående sysselsatt oss med regeringsförslaget utslutande med hänsyn till dess kommunala innebörd.

Övergå vi därefter till att pröva dess betydelse för riksdagens sammansättning, framstår det lika oantagligt.

När genom representationsreformen 1865 vårt nuvarande tvåkammerssystem infördes, lades fullt medvetet dess grunder så, att mellan båda kamrarna skulle finnas, såsom det hette i det kungl. förslagets motivering, »nödig karaktärsskillnad». Sedan såsom moment i denna karaktärsskillnad därvid framhållits, att för den ena (första) kammaren skulle stadgas längre funktionstid, andra valbarhetsvillkor — »en mognare ålder och ekonomiskt oberoende ställning» — samt succesiv förnyelse, fortsattes: »*Den väsentligaste skillnaden består dock däruti, att den första kammaren utses, med valfrihet inom hela riket, förmedelst dels landstingen och dels de största städernas stadsfullmäktige, vilka åter tillsättas av kommunernas medlemmar genom omröstning efter skattegrund, under det att den andra kammaren väljes mera omedelbart av inskränkta valkretsar, med valfriheten bunden inom kretsen och med tillerkännande av lika röst åt varje väljande*». Till det väsentligaste i karaktärsskillnaden mellan kamrarna räknas alltså, att den första kammarens elektorers tillsattes medelst den graderade skalan, vilken som bekant på den tiden inom städerna var hundragradig och på landet kunde stiga huru högt som helst, utan varje begränsning uppåt. Avsikten åter med tvåkammerssystemet angavs vara att hava fördelat representationen i två kamrar »på ett sätt, som på samma gång förekommer förhastade beslut och tryggar det beständes rätt». Och medan om den andra kammaren framhölls, att den skulle »alltid bliva ett uttryck av den rådande opinionen», betonades i fråga om den första kammaren såväl, att dess väljande genom landstingen borde bidraga att göra valen »till uttryck av ett upplyst tänkesätt» och »en mera

vidgad synkrets, än som kan påräknas vare sig hos omedelbart väljande menigheter eller hos elektor, utsedda endast för ett visst val», som ock att »förmögenhetens konservatism» skulle komma kammaren till godo genom dels röstskalans beräkning efter skattegrund och landstingsmännens arvodeslöshet, dels de högre valbarhetskvalifikationerna. Genom dessa skulle nämligen valbarheten inskränkas »till dem, som kunna anses äga större fast egendom, idka någon betydligare rörelse, innehåva högre tjänst eller eljest efter vårt lands förhållanden befinna sig i en någorlunda betryggad ekonomisk ställning». Inom dessa kategorier torde ock i allmänhet »den högre bildningen och den mera omfattande erfarenheten, vara att söka». Då majoriteten bland de politiskt berättigade hade i sin makt att tillsätta båda kamrarna, torde det icke heller vara obilligt, att den »i valet av den ena kammarens ledamöter inskränkes till dem, som icke uteslutande representera denna majoritets egna intressen». Vidare vore avsett att genom arvodeslösheten åt första kammaren »bereda ett i sann mening aristokratiskt element»; för att på egen bekostnad underhålla sig vid riksdagen fordrades nämligen icke blott en god förmögenhetsställning, utan jämväl ett av nit för det allmänna eller åtminstone av ärelystnad livat sinne, som ville underkasta sig en uppoffring. Det framhölls även, att intill dess erfarenheten ådagalagt, att icke vid valen »mera eller mindre tomma löften om reformer i alla riktningar eller blotta iver för sådana bliva det säkraste medlet att vinna flertalet av valmännens röster, torde det icke vara överflödigt att i den ena kammaren inlägga en motvikt emot begäret efter allt för hastiga förändringar». I fråga om båda kamrarnas inbördes ställning framhölls jämväl, att »en lagstiftande församling, liksom varje annan mänsklig makt, behöver vid sin sida en jämlike, för att icke, förr eller senare, urarta till ett envælde, som sätter sin egen maktfullkomlighet framför sanningens och rättvisans». För frågan om vad 1863 avsågs med karaktärsskillnaden mellan kamrarna, äro dessa uttalanden ur det dåvarande kungliga förslaget motivering av större betydelse än det i den nu föreliggande kungliga propositionen citerade uttalandet av 1847 års representationskommittés betänkande, vilket uttalande för övrigt alldeles icke ger någon riktig föreställning om arten av det tvåkamarsystem denna kommitté tänkte sig.

Med full avsikt har alltså vårt tvåkamarsystem av dess skapare — en av föregångsmännen för dåtidens liberalism — uppbyggts så, att medan den andra kammaren skulle representera dagens rådande opinion hos dess väljaremassa — på den tiden som bekant begränsad nedåt med ett censusstreck, för att valrätten enbart skulle tillkomma »personer av sådana levnadsförhållanden, som kunna anses lämna någon håg och tid

övriga för ett självständigt deltagande i det politiska livet» —, så skulle hos den första, med den förra lika berättigade, samlas uttrycken för ett mera upplyst tänkesätt, en mera vidgad synkrets, för en någorlunda betryggad ekonomisk ställning och för de i sann mening aristokratiska elementen inom nationen. Av de kvalifikationer, på vilka man på den tiden sökte grunda denna karaktärsskillnad mellan kamrarna, hava emellertid åtskilliga numera borttagits eller väsentligen förändrats. Arvodeslösheten för kammarens ledamöter och för landstingsmännen har bortfallit; mandattiden har minskats med en tredjedel av den ursprungliga; den successiva förnyelsen har förändrats till mindre reell effektivitet; valbarhetscensus har sänkts, och därtill har den graderade skalans omläggning i samband med proportionalismens införande givit ökat inflytande vid valen åt andra röster, än den mera mognade erfarenhetens och det större oberoendets. Vad som finns kvar av röstberäkning efter skattegrund i kommunerna är under sådana förhållanden det enda återstående något så när betydelsefulla av de moment, varpå karaktärsskillnaden mellan kamrarna ursprungligen byggdes och för närvarande ännu vilar.

Regeringsförslagets »lika rösträtt inom kommunerna» går alltså ut på att slopa just denna grundval för förstakammarbildandet. Det gör det till på köpet i en form, som skulle inom väljarkåren till första kammaren skänka ökad vikt åt yngre, oerfarna och omognare årsklasser, än som över huvud äro berättigade att delta i val till andra kammaren. Ty medan valrätt till andra kammaren inträder först året efter det man fyllt 24 år, kan kommunal rösträtt tillfalla 21-åringar; med lika rösträtt skulle sålunda 21—24-åringar uppträda såsom valmän till första kammaren, men först vid 25 års ålder äga valrätt till den andra — en konstitutionell anordning i fråga om sättet för de båda kamrarnas bildande, vartill intet motstycke läser kunna uppletas.

Vi motsätta oss för vår del bestämt en sådan anordning av vårt riksdagskick. Lika obetingat som man kan medgiva, att dagens rådande opinion bör vinna uttryck i andrakammarvalen, lika oförbehållsamt måste man motsätta sig, att den skall hava envælde i riksförsamlingen. Det levande släktet är icke statens eller statsmaktens ägare, utan blott dess förvaltare och funktionär, som åt det kommande släktet skall i förbättrat skick, men ej försämrat överlämna arvet; därför skall representationen ej blott hävda dagsopinionens intressen, utan ock betrygga det beständes rätt, arvets rätt att bevaras från de gångna till de kommande och därunder alltjämt förkovras. Men därtill behöves mer och annat än enväldsmakt för ögonblickets massvilja. För den stora väljarmassan är

lockelsen alltid stark att i sina dagsbekymmer gripa efter de frikostigaste löftena, huru överdrivna och ouppfyllbara de än äro, och att för stundens fördelar glömma framtidens krav. All enväldsmakt frestar därjämte till maktmissbruk. Men just för landets, för reformernas och framtidens skull är det då av vikt att tillräckligt utrymme beredes åt det mera mognade omdömet, den vidsyntare och erfarnare blicken. Ty ryckas tankarna och ansträngningarna in på vägar, där den verkliga läkedom icke står att vinna, blir detta till den största skadan just för dem, som lida mest; skola enbart dagsintressena härska, glömmas framtiden, och ställes massväldet såsom statskonstens mål, leder efter all erfarenhet detta visst icke till ökad frihet och folklycka, utan förr eller senare till anarki och despotism. Just för landets och framtidens skull motsätta vi oss därför varje anordning av vårt riksdagsskick, som skulle genom borttagande av den väsentliga karaktärsskillnaden mellan kamrarna blott leda till det mer eller mindre förstuckna enkammersystemet med alla dess vådor. Vi äro också övertygade om, att de allra senaste tidernas erfarenheter både från den ena sidan och den andra öppnat ögonen på olika håll, att »demokratien icke är det arcanum», den patentmedicin, som man tidigare på visst håll tyckes hava varit benägen att tro.

Riktlinjer för en utredning.

Om sålunda det framlagda regeringsförslaget ur särskilda synpunkter är oantagligt, är därmed emellertid icke sagt, att ej förbättringar eller förenklingar kunna tänkas genomförda i hittills gällande normer för vår kommunala självförvaltning.

Ovan hava redan berörts vissa punkter av densamma — såsom frågor rörande själva organisationen av denna förvaltning, rörande tillgodoseende inom densamma i tillräcklig grad av fackinsikter, rörande kontroll över dess avgöranden, rörande den kommunala beskattningen och finansförvaltningen m. fl. — beträffande vilka reformer kunna vara behöfliga, och alldeles särskilt skulle bliva det, försåvitt man i större utsträckning än hittills skulle lägga avgörandet av de kommunala angelägenheterna i händerna på mera oerfarna och oprövade element. Likaledes hava rörande utvidgning av landstingens befogenhet berörts spörsmål, vilka kunna vara förtjänta av utredning. Men det låter jämväl tänka sig, att med hänsyn till de kommunala avgörandena rösträttsgrunder kunna erhållas, vilka innebära förenklingar i hittills gällande rösträttskala, men likväl på ett tillfredsställande sätt skulle säkerställa samhällets lugna utveckling.

De kommunala frågorna.

Även från den principiella ståndpunkt vi intaga kan det sålunda medgivas, att skäl kunna anföras mot det sätt, varpå för närvarande graderingen i vissa avseenden är utförd. Särskilt gäller detta det förhållande, att inom vissa landskommuner med en mera blandad befolkning *de självägande jordbrukarne* under nuvarande ekonomiska läge ställas i en relativt ogynnsam ställning i förhållande till mängden av lönearbetare. Vidare må det medgivas, att, om man också anser riktigt och rättvist, att skatteplikten får utöva inflytande på rösträtten, och att alltså en förstärkt skyldighet att bära kommunens skattebördor bör medföra en förstärkt rösträtt, grundsatsen härom icke behöver, i samma grad som i den nuvarande skalan, utestänga andra normer, som, oberoende av inkomsten, kunna antagas bära vittne om större mognad, erfarenhet eller vederhäftighet.

I dessa hänseenden bjuder emellertid regeringsförslaget uppenbarligen ingen tillfredsställande lösning. En anordning av rösträtten, som skulle låta all makt i kommunerna bero på det numeriska huvudtalet, tager, såsom redan tidigare anmärkts, icke tillbörlig hänsyn till den större eller mindre duglighet och plikttrohet, som vederbörande visat sig besitta, eller till den grad av samhörighet med kommunen, som kännetecknar honom. Erkänner man, såsom i sakkunnigutlåtandet skett, att »hemmansägarna med rätta ansetts såsom folkets kärna», att de »på grund av sina egendomsförhållanden och sin bofasthet i det kommunala livet hava större och mera vittgående intressen att bevaka än andra samhällsklasser», och att de »också äro de, som med största samvetsgrannhet och ordentlighet uppfylla sina plikter mot stat och kommun», är det tydligen i hög grad inkonsekvent att söka genomföra röstnormer, som i alla de kommuner, där detta värdefulla samhällselement ej utgör majoritet efter huvudtalet, skulle låta det överflyglas av andra grupper, vilka ej hade att bevaka lika betydande och vittgående intressen, och som med mindre samvetsgrannhet och ordentlighet uppfyllde sina samhälleliga plikter. Obilligheten härav framstår så mycket starkare, om, såsom enligt det numera föreliggande förslaget till ordnande av den kommunala beskattningen synes tillämnat, utvecklingen på detta område komme att gå i den riktning, att den allmänna kommunala bidragsskyldigheten till väsentlig del skulle ordnas i form av dels fastighets- dels avkastningsskatt. Samtidigt med att på jordbesittningen lades betydligt ökad andel av de kommunala skattebördorna, skulle alltså jordinnehavarnes och överhuvud de högre skatte dragarnes inflytande på avgörandet av dithörande frågor högst väsentligt beskäras.

Mot ett sådant system uppställa vi följande riktlinjer, som synas oss förtjänta att genom en utredning närmare prövas.

*Riktlinjer
för en ny
röstskala.*

Utgångspunkten för kommunal rösträtt bör nu, såsom alltid hittills, vara *fullgjord kommunal skattskyldighet*. Det är varken rättvist eller rimligt, att de skulle äga rätt att delta i beslut över de kommunala hushållsangelägenheterna, som icke hade någon förpliktelse att bära de skattebördor, som av sådana beslut bleve en följd. En anordning, som på sådant sätt skulle upplösa det hävdvunna sambandet mellan ansvarighet och beslutanderätt, skyldigheter och rättigheter, kan under inga förhållanden tillstädjas. Men det är å andra sidan också oriktigt att från inflytande på de kommunala avgörandena utestänga vissa grupper av dem, som äro ålagda skyldighet att bidra till skattebördorna och som uppfyllt denna skyldighet. Likasom fullgjord skatteplikt bör vara villkor för rösträtt, bör rösträtt också tillkomma en var, som fullgjort sin skattskyldighet.

Inom kretsen av de sålunda kommunalt röstberättigade, borde därpå urskiljas vissa grupper, vilka *förstärkt rösträtt* skulle tillkomma. Såsom grunder för dylik förstärkning borde läggas sådan ställning eller sådana egenskaper hos kommunens medlemmar, som måste anses innebära större samhörighet med kommunen, större ansvarighet för de kommunala avgörandenas konsekvenser, större mognad, duglighet, erfarenhet och vederhäftighet o. s. v.

*Grunder för
förstärkt
rösträtt.*

Det samhällselement, som därvid på landsbygden i främsta rummet givetvis bör komma i åtanke, är *jordens ägare och brukare*. Dessa äro, såsom redan antytts, på ett helt annat och varaktigare sätt fästa vid kommunen än de rörligare, mer eller mindre kringflyttande grupperna av befolkningen. Hos den förra gruppen — den, som för hela sin existens är knuten vid den ort, där deras ägande eller brukande jord är belägen — har man med all säkerhet att påräkna det största intresset för varsamhet, omsikt och framsynthet vid beslutens förberedande och fattande. Men ansvarigheten för deras konsekvenser faller också starkare på denna grupp; skatterna drabba den ofrånkomligare, än de mera rörliga och kringflyttande befolkningselementen; så ock de bördor, som följa av beslut om kommunal skuldsättning. I än större utsträckning bleve en sådan ökad ansvarighet följden, därest i enlighet med kommunalskattekommitterades förslag de kommunala skattebidragen till väsentliga delar komme att utkrävas i form av fastighets- och avkastningsskatter.

Den närmare utformningen av bestämmelser om förstärkt rösträtt åt fastighetsägare måste bero på utredning. Tydligt är emellertid, att därvid ett sådant värde på den ägda eller brukade jorden bör krävas —

ävensom, vid arrenden, en viss minimitid — så att icke den förstärkning av röstvärdet, som verkligt jordinnehav eller jordbruk bör medföra, må kunna förvärfvas vare sig genom en ägostyckning i hart när värdelösa lotter — en svensk motsvarighet till den beryktade norska »myrmandsklassen» — eller genom skenkontrakt i fråga om arrendering.

Den nu berörda röstförstärkningen kan emellertid rättvisligen ej begränsas till blott jordägare och jordbrukare. Även på landsbygden finnas andra kategorier, som, utan att innehava fastighet, likaledes kunna sägas vara vid kommunen mera varaktigt bundna eller hava presterat ett kvalificerat mått av duglighet. I än högre grad gäller detta med hänsyn till städerna och stadslignande samhällen, där ofta endast ett relativt mindretal kunnat förvärva fastighet, men där i stället andra samhällsgrupper framträda, vilka i regel visa sig besitta sådana personliga kvalifikationer, att de kunna *likställas med de förutnämnda i en mera fast och ansvarspliktig ställning till kommunen*. Hit höra representanter för näringsfång och andra verksamhetsgrenar, vilkas utövande förutsätter en särskild grad av duglighet: handels- och näringsidkare, tjänstemän i allmän och enskild tjänst, utövare av konst och vetenskap, vissa mer kvalificerade arbetaregrupper o. s. v. Att uttömma denna grupp med ett uppräknande av yrkeskategorier, låter sig emellertid icke göra. Men man kan utan tvivel i stort sett påträffa dem man här vill nå genom att fastställa en viss inkomst- eller eventuellt skattegräns såsom den norm, vid vilken röstförstärkningen bör inträda. Det ligger från våra utgångspunkter intet oriktigt häruti; att hava uppnått en sådan gräns är å ena sidan i regel ett vittnesbörd om större arbetsskicklighet eller arbetsflit — vilka bådadera äro värda den premiering, som röstförstärkningen innebär — samt häntyder jämväl på större kloket och sparsamhet i handläggningen av hushållsangelägenheter, och det medför å andra sidan ökad ansvarighet för och delaktighet i kommunens bördor.

Var åter denna gräns bör sättas, måste bero på en utredning, som en enskild motionär icke eger material att verkställa. I enlighet med sitt syftemål bör den emellertid anknytas till en ställning, som förutsätter ett visst mått av oberoende. Vissa skäl kunde måhända tala för att delvis anknyta densamma till den kommunala skattelagstiftningen, så att någon förstärkning inträder vid den skattegräns, där en medlem av kommunen uppnår full skatteplikt.

Om i samband med den kommunala beskattningens omläggning en viss högre skatteplikt införes på det kommunala området, synes detta även böra medföra en ytterligare förstärkning av rösträtten vid det sta-

dium av skatteskalen, där denna högre skatteplikt inträder. Frågorna sammanhånga självfallet med den kommunala beskattningsfrågan.

En annan grund för förstärkt rösträtt, som också torde förtjäna att tagas under öfvervägande, är den mera ansvarspliktiga ställning, som framträder i de fall, då *personer i sin tjänst hava andra, för vilka de äro försäkringspliktiga*. Principen om sådan försäkringsplikt är som bekant införd i olycksfallsförsäkringslagen och kommer måhända att utsträckas även till andra arter av försäkring. En dylik ställning förutsätter i regel ett större mått av självständighet och erfarenhet och ålägger tillika större ansvarsskyldighet.

Vid sidan av nu nämnda kvalifikationer för erhållande av röstförstärkning, grundad på starkare samhörighet med kommunen, stegrad ansvarighet för dess ekonomi eller kvalificerad duglighet, framträder osökt en annan, där tyngdpunkten bör vara större mognad och erfarenhet. Denna grund är *den högre åldern*. I många fall torde för övrigt denna även vara förenad med en mera varaktig bundenhet vid kommunen, än i de yngre åren, då utbildningen för yrket, studier, benägenheten att pröva olika förhållanden, svårigheten inom vissa verksamhetsgrenar att vinna fast och säker anställning o. d. göra livet mera rörligt. Vid en viss levnadsålder upphöra emellertid i stor utsträckning dessa förflyttningar, äktenskap ingås med därmed följande förpliktelser, som binda vid en viss verksamhet och viss ort, och på samma gång böra en mognad och erfarenhet hava vunnits, som utgöra särskilda förutsättningar att med kloket och omtänksamhet deltaga i de kommunala avgörandena. Såsom lämplig åldersgräns för erhållande av en på denna grund tillkommen röstförstärkning synes 35-årsåldern kunna betecknas. Vid utredningen kan jämväl såsom grund för röstförstärkning tagas i beaktande ställningen såsom *familjeförsörjare* särskilt i de fall, då därmed är förenad ett mera omfattande ansvar. Hemmets betydelse såsom grundval för samhället är av ingen bestridd, och uppehållet av ett eget hem är i regel ett bevis på arbetsduglighet och ansvarskänsla samt medför nya uppgifter. Får hemmet att fostra ett uppväxande släkte, ökas plikterna och skärpes ansvaret. De goda hemmen underlätta i väsentlig grad för kommunen att fylla sina uppgifter. Det är därför ur olika synpunkter ett kommunernas intresse att i lämplig utsträckning åt familjen bereda ett härav påkallat erkännande och inflytande.

Därjämte kunna också såsom anledning till röstförstärkning ifrågakomma dels ett visst mått av *högre bildning*, dels vissa erhållna och under någon tid *fullgjorda medborgerliga förtroendeuppdrag*. För båda delarna kunna goda skäl anföras. Vad den högre bildningen angår, så kräver

strävandet att förvärva sådan alltid för den, som därigenom vill göra sig duglig för särskilt kvalificerade uppgifter, en uppoffring av åtskilliga studieår, vilket å sin sida medför, att vederbörande kan förvärva sig en mera självständig ställning i livet, en större inkomst, ett eget hem o. d. först vida senare, än den, som genast i ungdomen slagit in på de praktiska förvärvsbanorna. Det synes då icke obilligt, om även den förre komme i åtnjutande av en röstförstärkning, till vilken hans genom utbildningsarbetet vidgade syn på samhällsförhållandena synes böra berättiga. Gränsen för röstförstärkningen synes emellertid i sådant fall icke böra sättas för högt, utan exempelvis vid den bildningsgrad, som för närvarande enligt gällande bestämmelser medför skyldighet till utsträckt värnpliktsutbildning. Vid en sådan gräns skulle röstförstärkningen alltså tillfalla studenter, folkskollärare, den, som avlagt examen vid vissa tekniska läroverk m. fl., naturligtvis försåvitt de genom skattskyldighet vore kommunalt röstberättigade.

Vad åter angår under viss tid fullgjorda medborgerliga uppdrag, så torde någon särskild motivering för en på sådan grund vilande röstförstärkning ej vara behöfelig. Det är för övrigt själfallet, att röstförstärkningen för de båda nu nämnda kategorierna på grund av deras relativa fåtalighet gentemot andra röstberättigade i praktiken endast komme att spela en försvinnande roll. Ur honnörssynpunkt synes den emellertid kunna vara väl motiverad. Den form och den utsträckning, i vilken den borde medtagas i en reformerad röstskala, synes emellertid böra bero på en blivande utredning, vilken också torde böra omhändertaga spørsmålet, om möjligen eventuellt även andra kategorier borde påkalla tilläggsröster.

I detta sammanhang torde jämväl böra påpekas, att då olika grunder för röstförstärkning här ovan upptagits, detta icke med nödvändighet innebär, att alla tilläggsröster skulle kunna kumuleras. Det låter fastmera tänka sig, att vissa av dem lämpligen böra sinsemellan alternera eller inbördes kombineras, så att exempelvis en tilläggsröst tillkomme den, som fyllt kvalifikationen A eller B eller C o. s. v. Huru härvid ändamålsenligast bör anordnas, bör under utredningen bliva föremål för omprövning.

Sammanfattas de sålunda antydda grunderna för förstärkt kommunal rösträtt, framgår, att denna genomgående skulle tillerkännas medlemmar av kommunerna, hos vilka man har skäl att förutsätta vare sig större samhörighet med kommunerna och starkare ansvarighet för de kommunala avgörandena, större duglighet i handhavandet av hushållsangelägenheter eller större mognad, erfarenhet och insikt över huvud taget. Röstförstärkningsgrunderna skulle icke premiera någon särskild grupp av sam-

hällsmedlemmar eller utesluta någon annan, men väl ur varje grupp till det förstärkta inflytandet taga fram dem, som genom sin ställning eller genom visad duglighet ådagalagt de större förutsättningarna för att med klokhet och varsamhet leda den kommunala utvecklingen. De vila i sin helhet på rättvis grund, och det är under sådana förhållanden anledning antaga, att på de givna uppslagen genom en omsorgsfull och allsidig utredning skulle kunna byggas kommunala rösträttsnormer, ägnade att säkerställa en sund och samhällsgagnande kommunalförvaltning och att sålunda kunna träda i stället för de nuvarande.

Om den kommunala rösträttsfrågan ordnas på ett sätt, som inom de kommunala församlingarna, däribland landsting och stadsfullmäktige, ger starkt utrymme åt representanter för den större förtänksamheten, den vidare synkretsen och den mera mognade erfarenheten, kunna landsting och stadsfullmäktige fortfarande utgöra valkorporationer för första kammaren. Goda skäl tala också därför. Det stämmer med hävdvunnen ordning, och det ligger en sund grundtanke i hela denna anordning att låta första kammaren väljas av kommunalt betrodda och kommunalt skolade personer. Det torde vara att förvänta, att valkorporationer, som utom med valet äro betrodda och erfarna även med andra viktiga värv, vid själva valhandlingen skola gå till väga med en något större omsikt och urskiljning, än elektorerna, som uteslutande utsetts för att fungera vid ett visst valtillfälle. Man har skäl att befara, att i sista fallet den rena partipolitiken skulle bliva ensamt dominerande på ett sätt, som icke i lika hög grad skulle bli förhållandet i det förra, och man har också skäl att förmoda, att, även där politiska hänsyn skulle bliva avgörande, själva personurvalen dock skulle ske med mera beaktande av det härvid väsentliga, om valet förrättades av i andra värv verksamma korporationer, än om de skulle överlämnas direkt åt valmännen eller åt tillfälligt valda elektorerna. Det måste därjämte i hög grad beaktas, att första-kammarval genom särskilda elektorerna skulle förskaffa oss ännu en mängd politiska val i landet utöver dem vi för närvarande hava, och med vilka vi redan äro mer än tillräckligt betungade.

*Första-
kammar-
frågan.*

Om sålunda landsting och stadsfullmäktige, under förutsättning av en tillfredsställande kommunal rösträttsordning, fortfarande äro lämpliga såsom valkorporationer till första kammaren, så torde måhända kunna ifrågasättas, om det vore fullt ändamålsenligt att alltjämt låta dem välja hela kammaren. De garantera i kammaren en representation för den lokalt framträdande, i kommunerna verksamma dugligheten, men de garantera icke med säkerhet, att en annorledes manifesterad duglighet också blir repre-

senterad. I viss mån hindrande däremot verkar den strävan, som i ökad grad synes göra sig gällande att begränsa valen till personer inom landstingsområdet. Det är dessutom ingalunda givet, att ens inom de egna landstingsområdena personer av hög kvalificerad duglighet alltid äro i tillfälle att ägna sig åt den kommunala verksamheten i sådan grad, att de på denna väg framträda såsom lämpliga kandidater till förstakammarplatserna. Det kan fastmera inträffa, att deras speciella duglighet och användbarhet inom egna verksamhetsområden försvåra eller förhindra för dem att taga en dylik andel i kommunernas förvaltning, och att de av hänsyn till fackverksamhetens krav känna sig föga benägna att åtaga sig representantskapet i riksdagen.

Förhållandena skulle emellertid kunna ställa sig annorlunda, om just från deras egna fackområden på dem kunde ställas kravet, att de skulle träda in i riksförsamlingen för att tillföra den de särskilda insikter och erfarenheter, som de förvärvat sig på dessa områden. Önskar man, att första kammaren skall bliva en så vitt möjligt allsidig representation för den högre dugligheten inom riket, ej blott den inom kommunala värv lokalt framträdande, synes det därför böra tagas under omprövning, om man icke borde, vid sidan av de av landsting och stadsfullmäktige valda ledamöterna, vilka skulle utgöra det stora flertalet, reservera ett antal platser att tillsättas genom val av andra korporationer. Därvid borde uppmärksamheten särskilt fästas vid sådana institutioner eller korporationer, vilkas särskilda sakkunskap man i allmänhet icke vågar förutsätta i större utsträckning bliva representerad genom de lokalt förrättade valen. Man kan härvid exempelvis tänka på representation för den högre bildningen, den högre tekniska, industriella eller administrativa sakkunskapen o. d. Genom en dylik anordning, som har förebilder i vissa i utlandet under senare år vidtagna förändringar på förstakammarområdet, skulle man kunna gå tillmötes åtskilliga under de senare åren från vitt skilda håll och med växande styrka i vårt land framträdande önskemål att tillföra första kammaren och riksdagen en av de övriga valen oberoende fond av bildning, erfarenhet, sakkunskap och auktoritet.

Skulle under utredningen andra vägar yppa sig, lämpade att tillförsäkra första kammaren den särskilda fond av erfarenhet och sakkunskap på olika områden, som kan finnas önskelig, borde givetvis även sådana vägar tagas under omprövning.

Såsom av ovanstående framgår, kunna vi icke godtaga en ändring av det bestående, förrän en allsidig utredning verkställts, som givit till resultat ett förslag, som söker avhjälpa brister i nu gällande bestämmelser,

på samma gång det är ägnat att trygga en sund och kraftig samhällsutveckling.

I enlighet med vad sålunda anförts, få vi föreslå

att riksdagen ville, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 290, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en allsidig utredning av frågan om den kommunala förvaltningens lämpligaste organisation och därvid tillämpliga rösträttsnormer samt den i samband därmed stående frågan om sättet för första kammarens bildande, allt under former, som säkerställa den kommunala förvaltningens sunda utveckling och trygga bibehållandet av ett verkligt tvåkammerssystem.

Stockholm den 2 maj 1918.

Sam Clason.

Adolf Dahl.

K. J. Ekman,
Jönköping.

Ollas A. Ericsson.

K. v. Geijer.

Ludvig Widell.

---

*Bilaga.**Till Riksdagens konstitutionsutskott.*

Genom nådigt beslut den 5 sistlidne februari har Kungl. Maj:t, på framställning av konstitutionsutskottets ordförande, anbefallt kungl. statistiska centralbyrån att för ett antal kommuner av olika natur verkställa utredning rörande den kommunala skattebördans fördelning på röstägande inom särskilda röstetalsgrupper.

Beträffande utredningens planläggning har centralbyrån så vitt möjligt även tagit hänsyn till de i en vid innevarande års riksdag väckt motion gjorda yrkanden om ändringar i den kommunala rösträtten. Det använda materialets beskaffenhet har emellertid föranlett bland annat, att uppgifter ej kunna meddelas rörande omyndiga och stärbhus med endast omyndiga delägare, ej heller om diskvalificerade juridiska personer.

Utredningens resultat föreligger i närslutna tvenne tabeller, och torde till dessa få fogas följande anmärkningar.

På grund av dels den jämförelsevis korta tid, som för utredningens verkställande kunde disponeras, dels ock den omständigheten, som centralbyrån redan flera gånger förut haft tillfälle erfarat, att de röstlängder, som för ändamålet behövde från kommunerna införskaffas, ej alltid kunde förväntas innehålla fullt tydliga upplysningar i de frågor, som vid utredningen syntes böra komma under behandling, har centralbyrån ansett sig böra grunda utredningen på de år 1915 upprättade röstlängder, som användes vid landstingsmannavalen år 1916 och vilka i fråga om bland annat de röstägandes och de vid nämnda val röstberättigades antal och röstetal redan äro av centralbyrån statistiskt sammanfattade i och för den underdåniga berättelsen om nämnda val.

De undersökta kommunerna äro till antalet 93, varav 3 städer. I tab. 1 meddelas några data till belysning av kommunernas allmänna karaktär, såsom om folkmängd (kol. 2), om den från jordbruksfastighet härflytande inkomstens andel i hela den beskattningsbara inkomst, varå kommunalutskylder utdebiterat enligt senaste tillgängliga uppgifter (kol. 3) samt om den i röstlängderna upptagna inkomstens fördelning i medeltal per röstägande (kol. 7). Av dessa upplysningar torde framgå, att de utvalda kommunerna representera från olika synpunkter skilda typer, såsom dels stora och små kommuner, dels jordbrukskommuner och industrikommuner samt dels kommuner med huvudsakligen mindre

inkomstågare och sådana, där större inkomster äro jämförelsevis mera framträdande.

Med frågan om kommunernas olika karaktär från rösträttssynpunkt sammanhånga även de uppgifter, som i tab. I meddelas rörande å ena sidan de vid tiden för landstingsmannavalet år 1916 ej röstberättigade (till allra största delen på grund av oguldna kommunalutskylder) och å andra sidan de i röstlängderna upptagna juridiska personerna, vartill här hänförts bolag, menigheter, föreningar och dylika samfälligheter men däremot ej storbhus. I avseende på de ej röstberättigade må emellertid erinras därom, att denna grups storlek i mycket hög grad är beroende av, när senaste uppboresstämma före landstingsmannavalet hållits, ävensom att en betydande del av de vid tiden för valet utestående utskylderna sedermera indrivs. Av sistnämnda anledning är det ej möjligt att erhålla full jämförlighet mellan röstetal och andel i den kommunala skattebördan för de vid valtillfället verkligen röstberättigade. Anmärkas må även, att uppgifterna om de ej röstberättigades beskattningsbara inkomst här måst approximativt beräknas med stöd av medelinkomsten inom varje röstetal för samtliga röstägande.

I fråga om utredningens huvudändamål, nämligen den kommunala skattebördans fördelning på röstägande inom särskilda röstetalsgrupper, vill centralbyrån till en början erinra därom, att enligt gällande röstskalor de röstägande, som hava en inkomst om jämt 100-tal kronor erhålla ett mot inkomsten proportionellt röstetal upp till en inkomst av 1,100 kronor å landet och 2,100 kronor i stad, varemot övriga röstägande med en inkomst under nyssnämnda gränser få ett högre röstetal, men röstägande med en inkomst över gränserna ett lägre röstetal, än som svarar mot deras andel i kommunalskatten. Enligt den i allmänhet förekommande fördelningen av de röstägande efter inkomstens storlek inom varje särskilt röstetal te sig röstskalornas omedelbara verkningar i fråga om röstetalen 1—39 sålunda:

Röstetal	Inkomst per röst, kr.	
	Å landet.	I stad.
1	55	55
2	77	77
3	85	85
4	89	89
5	91	91
6	92	92
7	93	93
8	94	94
9	94	94
10	95	95
11	109	95
12	150	96
13	169	96

Röstetal.	Inkomst per röst, kr.	
	Å landet.	I stad.
14	193	96
15	213	97
16	231	97
17	247	97
18	261	97
19	274	97
20	285	98
21	295	105
22	305	123
23	313	139
24	321	154
25	328	168
26	335	181
27	341	193
28	346	204
29	352	214
30	357	223
31	361	232
32	366	241
33	370	248
34	374	256
35	377	263
36	381	269
37	384	276
38	387	282
39	390	287

Huru den på detta sätt uttryckta relationen mellan rösträtt och skattskyldighet inom några större röstetalsgrupper ställer sig för var och en av de undersökta kommunerna, framgår av kol. 8—10 av tab. 1. De stundom betydande avvikelserna de olika kommunerna emellan äro givetvis beroende på växlingarna i förekomsten av större och mindre inkomstägare inom varje särskild grupp. Tydligt är dessutom, att de här framhållna mera omedelbara verkningarna av röstkalorna måste för en viss röstetalsgrupp påverkas av de relativt större eller mindre nedsättningarna i rösträtten inom övriga röstetalsgrupper.

Dessa förhållanden belysas närmare av tab. 2, som bland annat utvisar, huru de röstägandes såväl röstetal som inkomst procentiskt fördela sig på ett större antal röstetalsgrupper. Grupperna motsvaras av beskattningsbar inkomst till följande belopp:

Röstetalsgrupp.	Motsvarande inkomst, kr.	
	Å landet.	I stad.
1 röst	Högst 100	Högst 100
2 röster	101— 200	101— 200
3 »	201— 300	201— 300
4 »	301— 400	301— 400
5 »	401— 500	401— 500
6—10 »	501— 1,000	501— 1,000
11 »	1,001— 1,500	1,001— 1,100
12—13 »	1,501— 2,500	1,101— 1,300
14—15 »	2,501— 3,500	1,301— 1,500
16—20 »	3,501— 6,000	1,501— 2,000
21—30 »	6,001—11,000	2,001— 7,000
31—39 »	11,001—15,500	7,001—11,500
40 »	över 15,500	över 11,500

Av tabellen framgår, att röstskalornas förut berörda omedelbara verkningar undergå ganska avsevärda förskjutningar, allt efter som de mycket stora inkomsterna äro inom kommunen företrädda eller icke. Inom några landskommuner med nästan uteslutande mindre inkomstägare har gruppen 6—10 röster fått sitt inflytande minskat i stället för ökat, medan åter inom andra landskommuner röstetalsgrupperna närmast över 10 röster, ända upp till 14—15 röster, fått ökat inflytande, ehuru röstskalans direkta verkan gått i motsatt riktning. Och likaledes hava inom var och en av de 3 städer, som ingå i utredningen, de röstägande med 21—30 röster, tagna tillsammans, vunnit på rösträttsbegränsningen. De allra största inkomstägarna hava däremot i några fall fått vidkännas anmärkningsvärda inskränkningar i inflytandet på de kommunala angelägenheterna. Främst kommer härvid Ransätters kommun i Värmlands län, där röstetalsgruppen 40 röster har att svara för 48,9 % av kommunalutskylderna, men endast förfogar över 2,3 % av kommunens sammanlagda röstetal.

Stockholm den 28 mars 1917.

LUDVIG WIDELL.

Hugo Burström.

Tab. 1. Folkmängd, röstägande,

1	2	3	4	5	6	7
K o m m u n	Folk­mängd den 1 januari 1917	Inkomst av jordbruks- fastighet i % av hela inkomsten enligt 1913 års taxer- ingar	Samtliga i röstlängden			
			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	Inkomst per röst- ägande, kr.
A. Landskommuner.						
Stockholms län.						
Edebo	2,051	63.0	387	1,615	203,481	526
Möja	736	50.0	263	691	63,643	242
Ekerö	1,757	32.1	481	2,428	349,726	728
Gustavsberg	2,540	4.5	1,037	6,511	1,041,648	1,003
Uppsala län.						
Ekeby	1,004	70.9	241	1,089	116,517	483
Hällnäs	2,898	52.5	632	1,665	148,469	235
Lena	1,181	30.9	298	1,271	176,677	593
Film	2,337	8.1	663	3,759	683,962	1,032
Södermanlands län.						
Floda	3,645	65.8	1,018	3,141	380,430	374
Husby-Oppunda	1,053	47.0	242	943	153,380	654
Husby-Rekarne	2,195	31.2	586	2,685	380,920	650
Flen	3,035	3.1	903	6,233	1,029,710	1,140
Östergötlands län.						
Bjälbo	765	68.2	181	702	95,494	527
Örtomta	1,300	49.1	357	1,436	235,760	660
Vinnerstad	986	31.7	224	1,320	204,080	911
Åtvid	5,064	9.3	1,565	10,066	1,616,890	1,033

röstetal och beskattningsbar inkomst.

8			9			10			11			12			13			14			15			16			17			18			19			20			21		
upptagna			Ej röstberättigade									Juridiska personer																													
Inkomst kr. per röst inom röstetalsgruppen			Antal	Röste-tal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna			Antal	Röste-tal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna																													
1—10	11—39	40				Antal	Röste-tal	In-komst				Röste-tal	In-komst	Röste-tal	In-komst																										
86	231	—	91	333	29,605	23.5	20.6	14.5	4	54	15,160	3.3	7.4																												
81	178	—	6	7	430	2.3	1.0	0.7	3	10	840	1.4	1.3																												
88	206	486	105	360	32,145	21.8	14.8	9.2	8	88	20,693	3.6	5.9																												
90	168	1,989	101	486	54,825	9.7	7.5	5.3	7	118	187,271	1.8	18.0																												
87	166	—	10	15	1,050	4.1	1.4	0.9	3	52	14,897	4.8	12.8																												
79	157	—	183	421	35,280	29.0	25.3	23.8	7	7	293	0.4	0.2																												
84	177	711	—	—	—	—	—	—	4	42	8,188	3.3	4.6																												
88	173	1,615	52	158	13,590	7.8	4.2	2.0	7	159	227,475	4.2	33.3																												
81	172	626	188	324	26,350	18.5	10.3	6.9	11	39	5,310	1.2	1.4																												
83	252	441	56	114	8,865	23.1	12.1	5.6	1	14	2,830	1.5	1.8																												
86	176	491	115	285	24,245	19.6	10.6	6.4	10	111	34,397	4.1	9.0																												
90	191	985	270	1,470	159,790	29.9	23.6	15.5	18	211	150,710	3.4	14.6																												
84	197	—	37	73	5,645	20.4	10.4	5.9	1	10	1,000	1.4	1.0																												
85	199	1,051	74	154	12,060	20.7	10.7	5.1	4	67	18,970	4.7	8.0																												
89	183	526	5	27	2,465	2.2	2.0	1.2	—	—	—	—	—																												
89	167	1,212	327	1,208	117,025	20.9	12.0	7.2	18	354	359,997	3.5	22.3																												

1	2	3	4	5	6	7
K o m m u n	Folkmängd den 1 januari 1915	Inkomst av jordbruks- fastighet i % av hela inkomsten enligt 1913 års taxe- ringar	Samtliga i röstlängden			
			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	Inkomst per röst- ägande, kr.
Jönköpings län.						
Mellby	649	80.0	112	566	57,610	514
Kärda	817	53.2	122	659	102,843	843
Bankeryd	1,017	36.8	289	1,693	258,682	895
Kronobergs län.						
Blädinge	938	69.6	145	741	94,688	653
Söraby	1,055	48.9	218	1,051	132,754	609
Almundsryd	3,692	27.1	754	3,070	457,765	607
Aringsås	2,569	8.8	801	5,443	917,326	1,145
Kalmar län.						
Tveta	939	78.8	140	689	81,745	584
Söderåkra	4,451	32.7	789	3,666	487,768	618
Gladhammar	2,171	16.9	476	2,701	442,437	929
Gottlands län.						
Fole	423	74.5	103	377	42,981	417
Barlingbo	504	51.2	99	474	74,994	758
Roma	718	37.9	208	1,047	138,015	664
Klinte	1,194	13.6	351	1,632	233,204	664
Blekinge län.						
Ramdala	2,830	68.0	495	1,752	218,095	441
Ringamåla	1,841	53.2	329	1,198	147,984	450
Nättraby	2,388	25.0	551	2,632	496,818	902
Tjurkö	951	13.6	198	493	51,385	260
Kristianstads län.						
Östra Ingelstad	553	87.9	155	552	81,504	526
S:t Olof	1,417	53.0	479	1,441	159,660	333
Knisslinge	1,442	26.8	412	2,084	335,125	813

8			9			10			11			12			13			14			15			16			17			18			19			20			21		
upptagna			Ej röstberättigade									Juridiska personer																													
Inkomst kr. per röst inom röstetalsgruppen			Antal	Röste- tal	Inkomst, kr.	I % av de i röst- längden upptagna			Antal	Rüste- tal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna																													
1—10	11—39	40				Antal	Rüste- tal	In- komst				Röste- tal	In- komst	Röste- tal	In- komst																										
90	136	—	4	21	1,910	3.6	3.7	3.3	2	11	1,035	1.9	1.8																												
87	231	—	14	44	3,915	11.5	6.7	3.8	4	56	10,980	8.5	10.7																												
88	215	556	43	130	11,195	14.9	7.7	4.3	4	57	14,982	3.4	5.8																												
87	191	—	3	33	3,600	2.1	4.5	3.8	2	36	13,465	4.9	14.2																												
87	190	—	14	46	4,710	6.4	4.4	3.5	3	29	5,482	2.7	4.1																												
82	214	1,072	104	359	38,928	13.8	11.7	8.5	15	228	103,326	7.4	22.6																												
89	185	1,138	205	962	103,460	25.6	17.7	11.3	14	212	168,976	3.9	18.4																												
85	164	—	25	64	5,260	17.9	9.3	6.4	3	4	325	0.6	0.4																												
85	173	585	105	278	26,680	13.3	7.6	5.5	14	96	17,180	2.6	3.5																												
87	185	2,744	63	195	16,795	13.2	7.2	3.8	9	104	125,599	3.8	23.4																												
77	152	—	11	18	1,305	10.7	4.8	3.0	1	2	108	0.5	0.3																												
81	233	—	14	30	2,370	14.1	6.3	3.2	4	53	13,299	11.1	17.7																												
84	154	480	43	118	11,090	20.7	11.3	8.0	8	68	21,733	6.5	15.7																												
82	196	—	16	36	2,875	4.6	2.2	1.2	15	147	31,170	9.0	13.4																												
80	176	420	76	102	6,780	15.4	5.8	3.1	9	78	20,559	4.5	9.4																												
83	214	—	26	55	4,325	7.9	4.6	2.9	10	102	23,198	8.5	15.7																												
87	206	1,760	149	424	41,945	27.0	16.1	8.4	7	70	14,288	2.7	2.9																												
77	244	—	154	315	25,170	77.8	63.9	49.0	3	7	506	1.4	1.0																												
83	236	660	13	39	3,305	8.4	7.1	4.1	1	2	150	0.4	0.2																												
78	184	—	166	339	26,845	34.7	23.5	16.8	7	41	7,650	2.8	4.8																												
88	191	1,442	76	213	18,035	18.4	10.2	5.4	9	105	67,310	5.0	20.0																												

1	2	3	4	5	6	7
K o m m u n	Folkmängd den 1 januari 1915	Inkomst av jordbruks- fastighet i % av hela inkomsten enligt 1913 års taxe- ringar	Samtliga i röstlängden			
			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	Inkomst per röst- ägande, kr.
Malmöhus län.						
Virke	272	85.2	80	390	62,780	785
Trollenäs	1,525	48.3	468	2,119	285,836	611
Skivarp	2,091	23.6	555	2,877	587,204	1,058
Södra Vram	3,405	7.1	1,126	6,176	845,558	751
Hallands län.						
Ljungby	1,556	82.3	298	1,623	192,366	646
Okome	979	50.1	202	1,079	167,092	827
Onsala	1,858	40.0	460	1,844	218,940	476
Snöstorp	5,326	22.0	1,382	7,267	870,676	630
Göteborgs och Bohus län.						
Tuve	679	74.8	131	743	85,806	655
Torp	1,719	49.3	259	756	69,561	269
Ljung	1,503	23.9	448	2,143	272,528	608
Styrsö	2,560	3.4	1,079	5,210	622,519	577
Älvsborgs län.						
Bergum	972	66.2	214	971	101,341	474
Torrskog	1,410	47.4	380	1,705	205,500	541
Björketorp	2,054	29.4	450	1,696	210,299	467
Nödinge	2,429	9.9	636	4,333	612,128	962
Skaraborgs län.						
Södra Lundby	576	91.5	117	411	42,036	359
Kyrkefalla	3,282	41.8	702	3,099	382,057	544
Leksberg	977	30.7	229	1,080	166,205	726
Falköpings Västra l. k.	1,062	10.0	306	1,913	220,402	720

upptagna			Ej röstberättigade						Juridiska personer				
Inkomst kr. per röst inom röstetalsgruppen			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna	
1—10	11—39	40				Antal	Röstetal	Inkomst				Röstetal	Inkomst
79	207	—	11	17	1,205	13.8	4.4	1.9	—	—	—	—	—
85	176	523	92	233	19,925	19.7	11.0	7.0	4	35	7,497	1.7	2.6
84	178	5,434	35	84	6,970	6.3	2.9	1.2	3	56	219,316	1.9	37.3
88	154	2,184	269	1,003	92,210	23.9	16.2	10.9	10	185	200,852	3.0	23.8
89	154	—	29	96	10,325	9.7	5.9	5.4	6	32	3,366	2.0	1.7
88	160	1,305	29	106	10,075	14.4	9.8	6.0	3	77	62,468	7.1	37.4
83	168	407	—	—	—	—	—	—	7	51	10,211	2.8	4.7
90	152	1,182	543	2,280	223,780	39.3	31.4	25.7	24	277	57,278	3.8	6.6
90	179	—	54	209	19,535	41.2	28.1	22.8	3	29	9,467	3.9	11.0
79	147	—	12	23	1,755	4.6	3.0	2.0	4	20	1,836	2.6	2.6
85	178	—	77	290	33,965	17.2	13.5	12.5	9	48	5,769	2.2	2.1
85	165	—	18	75	6,975	1.7	1.4	1.1	10	87	18,930	1.7	3.0
89	158	—	5	14	1,175	2.3	1.4	1.2	4	20	3,330	2.1	3.3
87	188	—	43	157	14,025	11.3	9.2	6.8	5	57	15,522	3.3	7.6
80	189	401	115	280	24,920	25.6	16.5	11.8	18	95	22,427	5.6	10.7
92	141	1,245	80	374	34,295	12.6	8.6	5.6	10	162	148,094	3.7	24.2
82	201	—	42	91	7,200	35.9	22.1	17.1	—	—	—	—	—
86	179	399	128	436	42,595	18.2	14.1	11.1	11	66	18,247	2.1	4.8
85	173	569	48	153	16,990	21.0	14.2	10.2	9	66	23,522	6.2	14.2
91	148	—	50	223	20,600	16.3	11.7	9.3	2	19	3,342	1.0	1.5

1	2	3	4	5	6	7
K o m m u n	Folkmängd den 1 jannari 1915	Inkomst av jordbruks- fastighet i % av hela inkomsten enligt 1913 års taxe- ringar	Samtliga i röstlängden			
			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	Inkomst per röst- ägande, kr.
Värmlands län.						
Långserud	1,930	80.3	448	1,953	243,195	543
Gillberga	2,482	57.3	495	2,367	349,952	707
Töcksmark	1,533	40.5	471	1,600	201,457	428
Ransäter	5,412	10.2	1,435	8,775	1,863,575	1,299
Örebro län.						
Täby	626	78.2	189	679	66,819	354
Snavlunda	2,012	43.0	465	1,914	255,580	550
Hjulsjö	2,835	21.3	691	3,473	646,210	935
Västmanlands län.						
Tärna	956	73.6	228	926	104,641	459
Trösthult	579	50.9	142	551	67,879	478
Karbenning	1,663	34.2	498	2,373	328,050	659
Malma	2,509	5.9	768	5,367	729,080	949
Kopparbergs län.						
Boda	2,139	71.7	601	1,583	183,240	305
Aspeboda	981	48.6	321	1,242	139,630	435
Sundborn	2,265	24.5	754	3,432	495,070	657
Falun landskommun	6,398	10.5	2,002	11,966	2,204,948	1,101
Gävleborgs län.						
Ramsjö	1,881	66.2	432	2,209	424,395	982
Bjuråker	4,102	48.3	1,129	3,530	531,039	470
Norråla	3,461	32.3	1,092	3,568	349,636	320
Årbrå	5,944	20.6	1,754	8,075	1,169,191	667

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
upptagna			Ej röstberättigade						Juridiska personer				
Inkomst kr. per röst inom röstetalsgruppen			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna	
1—10	11—39	40				Antal	Röstetal	Inkomst				Röstetal	Inkomst
84	152	917	265	874	113,248	59.2	44.8	46.6	7	116	49,968	5.9	20.5
86	208	600	66	185	17,905	13.3	7.8	5.1	8	161	46,550	6.8	13.3
78	188	471	8	41	6,130	1.7	2.6	3.0	6	130	45,952	8.1	22.8
90	146	4,555	342	1,445	133,400	23.8	16.5	7.2	22	282	788,816	3.2	42.3
82	131	—	15	39	4,175	7.9	5.7	6.2	2	12	1,125	1.8	1.7
88	191	849	67	117	8,830	14.4	6.1	3.5	4	78	47,280	4.1	18.5
90	152	2,430	119	524	49,810	17.2	15.1	7.7	12	186	297,000	5.4	46.0
83	154	—	25	39	2,770	11.0	4.2	2.6	—	—	—	—	—
84	172	—	30	49	3,530	21.1	8.9	5.2	3	21	1,890	3.8	2.8
88	179	744	93	356	36,690	18.7	15.0	11.2	9	145	77,180	6.1	23.5
90	142	1,371	168	778	75,130	21.9	14.5	10.3	11	164	129,855	3.1	17.8
80	189	915	86	153	11,415	14.3	9.7	6.2	11	77	43,060	4.9	23.5
84	182	—	57	183	16,940	17.8	14.7	12.1	9	73	19,158	5.9	13.7
86	159	848	89	292	25,310	11.8	8.5	5.1	17	182	82,140	5.3	16.6
88	159	2,173	700	3,087	322,850	35.0	25.8	14.6	37	453	744,292	3.8	33.8
83	221	833	147	481	75,430	34.0	21.8	17.8	12	230	127,074	10.4	29.9
84	197	1,900	214	308	21,160	19.0	8.7	4.0	7	150	175,620	4.2	33.1
87	153	—	289	751	62,600	26.5	21.0	17.9	23	160	26,789	4.5	7.7
86	165	1,135	530	1,860	169,945	30.2	23.0	14.5	30	418	258,663	5.2	22.1

1	2	3	4	5	6	7
K o m m u n	Folkmängd den 1 januari 1915	Inkomst av jordbruks- fastighet i % av hela inkomsten enligt 1913 års taxa- ringar	Samtliga i röstlängden			
			Antal	Röstetal	Inkomst, kr.	Inkomst per rösta- ägande, kr.
Västernorrlands län.						
Bodum	1,620	74.7	409	1,539	285,135	697
Haverö	2,840	49.1	817	3,378	492,426	603
Själeuvad	7,234	21.4	1,717	8,727	1,545,719	900
Timrå	7,378	5.8	2,287	15,080	2,420,153	1,058
Jämtlands län.						
Bodsjö	1,226	70.7	280	1,061	126,143	451
Sveg	2,730	30.1	828	4,551	684,107	826
Bräcke	2,811	29.1	679	4,212	653,248	962
Västerbottens län.						
Sävar	3,804	69.1	781	2,273	214,879	275
Fredrika	1,472	60.2	287	1,134	155,735	543
Vännäs	6,025	23.3	1,333	5,871	651,204	489
Bureå	4,567	14.1	1,135	4,582	911,536	803
Norrbottens län.						
Överkalix	6,140	51.8	986	2,854	308,387	313
Arvidsjaur	6,686	45.8	1,209	4,356	511,954	423
Älvsby	6,252	30.7	1,333	4,434	557,066	418
B. Städer						
Skövde	9,527	—	3,323	28,379	4,645,790	1,398 ¹⁾
Västerås	23,227	—	7,960	80,570	14,346,470	1,802 ¹⁾
Skellefteå	1,744	—	571	7,082	1,600,808	2,804 ¹⁾

¹⁾ Avser röstetalsgruppen 1—20. ²⁾ D:o 21—39.

8			9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20		21	
upptagna						Ej röstberättigade						Juridiska personer																
Inkomst kr. per röst inom röstetalsgruppen			Antal	Röste-tal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna			Antal	Röste-tal	Inkomst, kr.	I % av de i röstlängden upptagna																
1-10	11-39	40				Antal	Röste-tal	Inkomst				Röste-tal	Inkomst	Röste-tal	Inkomst													
80	214	906	123	245	22,595	30.1	15.9	7.9	14	278	125,349	18.1	44.0															
82	207	504	97	201	16,010	11.9	6.0	3.3	19	321	102,054	9.5	20.7															
92	152	3,005	107	432	41,190	6.2	5.0	2.7	16	252	592,000	2.9	38.3															
90	140	4,238	1,096	5,671	571,880	47.9	37.6	23.6	31	356	673,697	2.4	27.8															
84	173	—	15	22	1,525	5.4	2.1	1.2	11	145	33,972	13.7	26.9															
86	201	643	279	1,041	99,510	33.7	22.9	14.5	18	242	64,267	5.3	9.4															
89	179	1,429	136	632	63,345	20.0	15.0	9.7	19	261	68,733	6.2	10.5															
81	177	—	2	13	1,355	0.8	0.6	0.6	13	94	20,308	4.1	9.5															
84	213	445	33	50	3,515	11.5	4.4	2.3	6	123	43,064	10.8	27.7															
85	153	—	166	714	70,245	12.5	12.2	10.8	31	149	26,732	2.5	4.1															
86	171	3,664	215	883	108,775	18.9	19.3	11.9	23	178	431,425	3.9	47.3															
79	169	803	265	465	36,500	26.9	16.8	11.8	9	107	42,726	3.7	13.9															
85	185	510	299	730	63,075	24.7	16.8	12.3	14	207	62,133	4.8	12.1															
84	189	646	325	760	62,685	24.4	17.1	11.3	17	188	82,645	4.2	14.8															
92 *)	164	831	389	1,606	145,915	11.7	5.7	3.1	36	634	591,020	2.2	12.7															
94 *)	158	1,372	1,054	5,802	572,335	13.2	7.2	3.9	74	1,542	3,854,570	1.9	26.9															
93 *)	175	1,037	39	358	37,625	6.8	5.1	2.4	13	362	432,150	5.1	27.0															

Tab. 2. Samtliga i röstlängderna upptagna röstägandes antal, röstetal och beskattningsbara inkomst, procentiskt fördelade efter röstetalsgrupper.

K o m m u n.	R ö s t e t a l s g r u p p e r .														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6— 10.	11.	12— 13.	14— 15.	16— 20.	21— 30.	31— 39.	40.		
A. Landskommuner.															
Stockholms län.															
Edebo	Ant.	25.1	20.9	11.1	10.8	8.5	16.3	3.9	0.8	0.8	0.2	0.8	0.8	—	100
	Röst.	6.0	10.0	8.0	10.4	10.2	27.8	10.2	2.4	2.7	1.0	4.8	6.5	—	100
	Ink.	2.8	5.9	5.5	7.3	7.4	20.6	8.8	3.5	4.3	1.9	12.5	19.5	—	100
Möja	Ant.	44.5	19.4	15.2	5.3	5.3	8.0	1.1	0.4	0.4	0.4	—	—	—	100
	Röst.	16.9	14.8	17.4	8.1	10.1	21.1	4.8	1.7	2.2	2.9	—	—	—	100
	Ink.	11.1	12.1	15.2	7.8	10.0	21.4	5.6	3.1	4.8	8.9	—	—	—	100
Ekerö	Ant.	19.3	22.7	11.2	10.0	6.7	17.1	5.6	3.1	1.5	1.0	1.0	0.4	0.4	100
	Röst.	3.8	9.0	6.7	7.9	6.6	26.4	12.2	7.6	4.2	3.5	5.9	2.9	3.3	100
	Ink.	1.8	4.8	3.9	4.9	4.1	17.4	9.4	8.3	6.3	5.9	14.4	7.7	11.1	100
Gustavsberg	Ant.	12.0	13.0	12.2	8.5	9.6	22.4	11.7	6.0	1.6	1.4	0.8	0.5	0.3	100
	Röst.	1.9	4.2	5.9	5.4	7.7	28.1	20.5	11.8	3.7	3.6	2.9	2.5	1.8	100
	Ink.	0.7	2.0	3.1	3.0	4.4	16.6	13.6	11.8	4.6	5.7	5.8	5.8	22.9	100
Uppsala län.															
Ekeby	Ant.	18.3	16.6	14.9	10.4	8.3	22.4	4.6	3.7	0.4	—	—	0.4	—	100
	Röst.	4.0	7.4	9.9	9.2	9.2	34.8	11.1	10.0	1.3	—	—	3.1	—	100
	Ink.	2.1	5.3	7.8	7.6	7.9	29.8	12.2	13.9	2.4	—	—	11.0	—	100
Hällnäs	Ant.	46.7	20.9	9.6	6.0	4.3	9.6	1.3	0.8	0.6	0.2	—	—	—	100
	Röst.	17.7	15.9	11.0	9.1	8.1	24.7	5.3	3.7	3.5	1.0	—	—	—	100
	Ink.	10.8	12.9	10.0	9.0	8.0	25.6	6.6	6.3	8.1	2.7	—	—	—	100
Lena	Ant.	32.5	16.8	12.4	7.4	6.4	12.1	5.4	3.0	1.7	1.3	0.7	—	0.3	100
	Röst.	7.6	7.9	8.7	6.9	7.5	20.5	13.9	8.8	5.7	5.3	4.0	—	3.2	100
	Ink.	3.0	4.4	5.2	4.4	5.0	13.8	10.8	9.9	8.4	9.5	9.5	—	16.1	100
Film	Ant.	13.3	12.1	12.8	12.5	11.5	22.6	8.1	2.7	1.5	1.4	0.8	0.1	0.6	100
	Röst.	2.3	4.3	6.8	8.8	10.1	29.6	15.8	5.9	3.9	4.3	3.1	0.8	4.3	100
	Ink.	0.7	1.8	3.2	4.2	5.0	15.0	9.3	5.2	4.4	6.1	5.5	1.8	37.8	100
Södermanlands län.															
Floda	Ant.	50.4	16.6	9.2	4.1	4.1	8.5	2.9	2.2	0.9	0.6	0.3	—	0.2	100
	Röst.	16.3	10.8	9.0	5.3	6.7	20.7	10.2	8.6	4.1	3.3	2.5	—	2.5	100
	Ink.	8.2	6.7	6.2	3.8	5.1	16.1	9.0	11.2	7.0	6.9	6.6	—	13.2	100
Husby-Oppunda	Ant.	28.5	29.3	19.0	7.0	1.7	4.5	2.1	1.7	2.1	1.7	1.2	0.8	0.4	100
	Röst.	7.3	15.1	14.6	7.2	2.1	8.2	5.8	5.5	7.9	7.8	7.4	6.9	4.2	100
	Ink.	2.8	7.5	7.2	3.8	1.2	4.5	3.9	5.8	10.6	12.3	14.2	15.1	11.1	100

K o m m u n .	R ö s t e t a l s g r u p p e r .														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6— 10.	11.	12— 13.	14— 15.	16— 20.	21— 30.	31— 39.	40.		
Husby-Rekarne	Ant.	24.2	22.9	14.5	6.0	4.4	15.0	6.7	3.1	1.0	0.5	0.8	0.2	0.7	100
	Röst.	5.3	10.0	9.5	5.2	4.8	23.9	16.0	8.3	3.2	2.1	4.4	1.3	6.0	100
	Ink.	2.1	5.6	5.6	3.3	3.1	15.8	12.4	9.1	4.7	4.1	10.1	3.5	20.6	100
Flen	Ant.	12.6	12.7	7.8	8.2	7.5	24.7	11.0	5.5	4.1	3.7	1.6	0.2	0.4	100
	Röst.	1.8	3.7	3.4	4.7	5.5	26.4	17.5	10.0	8.5	9.3	5.6	1.0	2.6	100
	Ink.	0.7	1.8	1.8	2.5	3.0	14.9	11.5	9.9	10.5	14.7	11.1	2.3	15.3	100
Östergötlands län.															
Bjälbo	Ant.	32.0	37.0	5.0	4.4	0.5	8.3	3.9	4.4	1.7	1.1	1.7	—	—	100
	Röst.	8.3	19.1	3.8	4.6	0.7	17.8	11.0	14.1	6.1	4.7	9.8	—	—	100
	Ink.	4.0	11.1	2.5	3.0	0.5	12.6	9.2	16.4	9.1	8.7	22.9	—	—	100
Örtomta	Ant.	38.1	21.3	12.6	4.2	2.5	7.8	4.8	4.2	1.4	1.1	1.7	—	0.3	100
	Röst.	9.5	10.6	9.4	4.2	3.1	14.5	13.0	13.1	5.0	5.0	9.8	—	2.8	100
	Ink.	4.0	5.1	4.9	2.3	1.7	8.4	8.8	13.1	6.3	8.4	19.2	—	17.8	100
Vinnerstad	Ant.	24.6	10.3	6.3	9.8	8.9	21.0	10.7	1.8	2.7	1.3	1.3	0.4	0.9	100
	Röst.	4.2	3.5	3.2	6.7	7.6	26.8	20.0	3.8	6.6	3.8	5.3	2.5	6.0	100
	Ink.	1.9	1.7	1.6	3.8	4.4	16.3	13.7	4.0	8.8	6.5	10.9	5.8	20.6	100
Åtvid	Ant.	14.0	13.9	7.4	8.4	7.9	24.8	13.6	5.0	1.5	1.7	1.1	0.2	0.5	100
	Röst.	2.2	4.3	3.4	5.2	6.1	29.5	23.3	9.6	3.4	4.6	4.1	1.1	3.2	100
	Ink.	0.9	2.0	1.8	2.9	3.4	17.1	15.8	9.4	4.4	7.4	8.3	2.6	24.0	100
Jönköpings län.															
Melby	Ant.	21.4	6.3	15.2	9.8	8.9	27.7	7.1	2.7	—	0.9	—	—	—	100
	Röst.	4.2	2.5	9.0	7.8	8.8	42.4	15.6	6.7	—	3.0	—	—	—	100
	Ink.	2.3	1.8	7.9	6.8	8.0	39.4	16.1	10.2	—	7.5	—	—	—	100
Kärda	Ant.	14.8	17.2	18.0	16.4	7.4	9.8	3.3	4.1	3.3	4.1	0.8	0.8	—	100
	Röst.	2.7	6.4	10.0	12.1	6.8	14.3	6.7	9.7	8.8	13.5	4.1	4.9	—	100
	Ink.	1.5	3.2	5.3	6.6	4.0	8.7	4.3	10.8	12.4	22.7	9.0	11.5	—	100
Bankeryd	Ant.	21.4	11.1	10.4	9.7	7.3	23.2	5.9	3.4	2.4	2.8	1.4	0.7	0.3	100
	Röst.	3.7	3.8	5.3	6.6	6.2	29.9	11.0	7.4	6.0	8.0	5.5	4.2	2.4	100
	Ink.	1.3	2.0	3.0	3.9	3.7	18.3	8.4	7.8	8.0	12.9	11.7	10.4	8.6	100
Kronobergs län.															
Blådinge	Ant.	21.4	14.5	12.4	10.3	6.9	20.0	9.0	2.7	0.7	0.7	—	1.4	—	100
	Röst.	4.2	5.7	7.3	8.1	6.7	28.7	19.3	6.9	1.9	2.2	—	9.0	—	100
	Ink.	1.8	3.4	5.0	5.6	4.6	20.8	16.1	9.3	2.7	3.8	—	26.9	—	100
Söraby	Ant.	22.0	14.2	16.5	11.5	6.0	16.5	3.7	4.6	1.8	2.7	0.5	—	—	100
	Röst.	4.6	5.9	10.3	9.5	6.2	25.6	8.3	11.9	5.4	10.0	2.3	—	—	100
	Ink.	2.3	3.6	7.0	6.7	4.6	18.8	7.4	14.9	8.6	20.2	5.9	—	—	100

K o m m u n.	R ö s t o t a l s g r u p p e r.														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6- 10.	11.	12- 13.	14- 15.	16- 20.	21- 30.	31- 39.	40.		
Almundsryd	{ Ant.	35.3	18.2	13.2	7.0	5.7	9.3	4.2	2.4	2.0	1.1	1.1	0.4	0.1	100
	{ Röst.	8.6	8.9	9.8	6.9	7.0	16.7	11.5	7.4	7.0	4.7	6.6	3.6	1.3	100
	{ Ink.	3.3	4.4	5.5	4.1	4.2	10.6	8.6	8.1	9.7	8.2	14.7	9.2	9.4	100
Aringsås	{ Ant.	11.7	10.1	10.7	10.0	9.4	22.1	10.5	6.7	3.8	3.1	1.4	—	0.5	100
	{ Röst.	1.7	3.0	4.7	5.9	6.9	24.3	17.0	12.4	8.0	8.0	5.2	—	2.9	100
	{ Ink.	0.6	1.3	2.4	3.1	3.7	13.4	11.2	12.0	10.0	12.0	10.5	—	19.8	100
Kalmar län.															
Tveta	{ Ant.	28.6	11.4	11.4	4.8	8.6	19.3	10.0	2.1	1.4	2.9	—	—	—	100
	{ Röst.	5.8	4.6	7.0	3.5	8.7	27.9	22.4	5.2	4.2	10.7	—	—	—	100
	{ Ink.	2.4	3.1	5.0	2.5	6.4	21.9	19.6	6.6	7.9	24.6	—	—	—	100
Söderåkra	{ Ant.	40.2	9.9	6.9	5.7	5.3	16.6	7.6	4.1	1.4	1.0	1.0	—	0.3	100
	{ Röst.	8.6	4.3	4.4	4.9	5.7	27.7	18.0	10.9	4.8	3.8	5.2	—	2.2	100
	{ Ink.	3.6	2.5	2.8	3.3	3.9	19.4	15.2	13.4	6.5	7.4	12.4	—	9.6	100
Gladhammar	{ Ant.	14.3	15.1	9.2	10.7	10.5	24.0	7.6	3.8	1.9	1.9	0.2	0.6	0.2	100
	{ Röst.	2.5	5.3	4.9	7.5	9.3	30.9	14.7	8.3	4.8	5.7	0.8	3.8	1.5	100
	{ Ink.	0.7	2.3	2.5	4.0	5.1	17.6	10.0	8.1	5.9	8.7	1.6	8.7	24.8	100
Gottlands län.															
Fole	{ Ant.	50.5	13.6	7.8	2.9	1.9	8.7	3.9	8.7	1.0	1.0	—	—	—	100
	{ Röst.	13.8	7.4	6.4	3.2	2.7	17.2	11.7	29.4	3.7	4.5	—	—	—	100
	{ Ink.	6.4	4.3	4.7	2.5	2.1	14.2	10.6	39.1	6.0	10.1	—	—	—	100
Barlingbo	{ Ant.	39.4	12.1	8.1	4.1	12.1	9.1	4.1	4.0	1.0	4.0	1.0	1.0	—	100
	{ Röst.	8.2	5.0	5.0	3.4	12.7	15.0	9.3	10.5	3.2	15.0	5.1	7.6	—	100
	{ Ink.	2.9	2.1	2.8	1.9	7.1	8.7	6.0	10.5	4.2	24.7	10.6	18.5	—	100
Roma	{ Ant.	30.8	17.8	7.2	5.3	2.9	16.8	12.2	3.8	0.5	1.9	0.5	—	0.5	100
	{ Röst.	6.1	7.1	4.3	4.2	2.9	25.3	26.3	9.4	1.3	6.6	2.7	—	3.8	100
	{ Ink.	2.4	4.1	2.8	2.8	1.9	17.9	21.5	11.0	2.0	12.7	7.0	—	13.9	100
Klinte	{ Ant.	36.8	15.1	9.4	6.8	4.3	10.0	7.1	4.8	2.3	2.0	1.1	0.3	—	100
	{ Röst.	7.9	6.5	6.1	5.9	4.6	15.9	16.8	13.2	7.0	7.7	6.5	1.9	—	100
	{ Ink.	3.1	3.4	3.6	3.6	3.0	10.4	13.2	14.8	9.9	14.4	15.7	4.9	—	100
Blekinge län.															
Ramdala	{ Ant.	49.1	16.6	8.1	2.8	2.2	10.7	3.9	2.8	2.4	1.0	0.2	—	0.2	100
	{ Röst.	13.9	9.4	6.9	3.2	3.1	23.1	11.9	10.0	9.9	5.0	1.3	—	2.3	100
	{ Ink.	6.2	5.6	4.4	2.4	2.3	17.3	10.5	13.1	17.0	10.3	3.2	—	7.7	100
Ringamåla	{ Ant.	35.6	20.4	9.7	11.8	5.2	10.3	2.1	1.5	1.8	1.2	0.6	0.3	—	100
	{ Röst.	9.8	11.2	8.0	12.4	7.1	20.5	6.4	5.3	7.3	5.3	3.5	3.2	—	100
	{ Ink.	4.4	6.7	5.5	8.9	5.2	15.4	6.1	7.3	12.2	9.7	8.5	10.1	—	100

K o m m u n.	R ö s t e t a l s g r u p p e r.														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6- 10.	11.	12- 13.	14- 15.	16- 20.	21- 30.	31- 39.	40.		
Nättraby	Ant.	30.1	15.8	12.0	10.0	3.6	14.0	4.9	3.8	1.8	2.2	1.3	0.2	0.3	100
	Röst.	6.3	6.6	7.5	8.4	3.8	21.6	11.8	10.0	5.5	8.0	6.8	1.2	3.0	100
	Ink.	2.2	2.6	3.5	4.0	1.8	10.8	6.7	8.5	6.2	11.0	12.0	2.4	38.8	100
Tjurkö	Ant.	41.4	28.3	12.1	9.6	3.6	2.6	—	1.0	1.0	—	0.5	—	—	100
	Röst.	16.6	22.7	14.6	15.4	7.1	7.1	—	5.1	5.9	—	5.5	—	—	100
	Ink.	8.6	15.8	11.6	13.1	6.2	6.2	—	8.4	12.0	—	18.1	—	—	100
Kristianstads län.															
Östra Ingelstad	Ant.	38.7	20.0	10.3	6.5	3.9	16.8	2.6	—	—	—	—	0.6	0.6	100
	Röst.	10.9	11.2	8.7	7.3	5.4	34.4	8.0	—	—	—	—	6.9	7.2	100
	Ink.	3.8	5.8	4.9	4.3	3.4	22.1	5.9	—	—	—	—	17.9	32.4	100
St Olof	Ant.	45.3	23.4	9.8	3.3	4.8	6.5	2.1	2.5	0.8	1.3	0.2	—	—	100
	Röst.	15.1	15.5	9.8	4.4	8.0	16.4	7.6	10.4	3.9	7.4	1.5	—	—	100
	Ink.	7.2	10.7	7.0	3.5	6.5	13.9	7.7	15.0	6.7	18.0	3.8	—	—	100
Knislinge	Ant.	21.6	23.5	9.7	6.8	6.8	14.6	7.5	4.4	2.2	1.5	0.7	0.5	0.2	100
	Röst.	4.3	9.3	5.8	5.4	6.7	20.9	16.4	11.0	6.2	5.2	3.4	3.5	1.9	100
	Ink.	1.5	4.9	3.1	3.0	3.8	12.3	10.9	11.3	8.0	8.6	6.9	8.5	17.2	100
Malmöhus län.															
Virke	Ant.	32.5	28.7	3.8	3.8	3.8	6.2	2.5	7.5	5.0	5.0	1.2	—	—	100
	Röst.	6.7	11.8	2.3	3.1	3.8	8.5	5.6	19.2	14.4	17.7	6.9	—	—	100
	Ink.	2.2	5.5	1.2	1.7	2.2	4.9	4.1	19.0	18.0	26.4	14.8	—	—	100
Trollenäs	Ant.	33.1	20.3	6.0	7.5	4.5	12.8	4.9	6.9	1.7	1.5	0.6	—	0.2	100
	Röst.	7.3	9.0	4.0	6.6	5.0	20.8	11.9	18.4	5.5	6.0	3.6	—	1.9	100
	Ink.	3.4	5.2	2.5	4.4	3.3	14.5	9.7	20.6	8.1	12.0	9.0	—	7.3	100
Skivarp	Ant.	28.3	13.3	11.2	5.4	6.8	15.7	9.0	4.9	2.7	1.4	0.7	0.4	0.2	100
	Röst.	5.5	5.1	6.5	4.2	6.6	22.2	19.1	11.6	7.5	4.7	3.2	2.4	1.4	100
	Ink.	1.2	1.9	2.6	1.8	2.9	10.2	10.5	9.0	7.5	5.8	5.2	4.4	37.0	100
Södra Vram	Ant.	14.4	13.0	9.8	11.6	10.8	25.5	9.1	3.1	1.4	0.7	0.2	0.2	0.2	100
	Röst.	2.6	4.8	5.3	8.5	9.9	34.5	18.2	7.1	3.8	2.3	0.7	1.0	1.3	100
	Ink.	1.0	2.7	3.3	5.4	6.5	23.3	14.1	8.4	5.7	4.5	1.5	2.9	20.7	100
Hallands län.															
Ljungby	Ant.	24.2	12.4	9.4	4.0	8.1	22.1	11.4	5.4	1.7	1.0	—	0.3	—	100
	Röst.	4.4	4.6	5.2	3.0	7.4	30.4	23.0	12.4	4.4	3.1	—	2.1	—	100
	Ink.	2.0	3.1	3.8	2.3	5.8	24.4	21.1	16.7	7.8	6.3	—	6.7	—	100
Okome	Ant.	21.8	8.4	13.4	8.9	8.4	25.7	8.4	2.0	1.0	1.0	0.5	—	0.5	100
	Röst.	4.1	3.2	7.5	6.7	7.9	36.8	17.3	4.4	2.6	3.3	2.5	—	3.7	100
	Ink.	1.3	1.4	4.1	3.9	4.6	22.2	12.3	4.3	3.4	5.7	5.5	—	31.3	100

K o m m u n .	R ö s t e t a l s g r u p p e r .														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6— 10.	11.	12— 13.	14— 15.	16— 20.	21— 30.	31— 39.	40.		
Onsala	{ Ant.	31.3	18.5	13.3	8.7	6.1	11.3	5.6	2.4	1.1	1.1	0.4	—	0.2	100
	{ Röst.	7.8	9.2	9.9	8.7	7.6	20.5	15.5	7.4	3.9	4.9	2.4	—	2.2	100
	{ Ink.	3.1	6.1	7.1	6.4	5.7	15.9	14.5	9.9	6.6	10.9	6.4	—	7.4	100
Snöstorp	{ Ant.	20.3	13.6	13.4	8.1	7.1	21.1	10.1	3.6	1.4	0.9	0.2	0.1	0.1	100
	{ Röst.	3.9	5.2	7.7	6.2	6.7	31.6	21.0	8.5	3.8	2.8	1.1	0.9	0.6	100
	{ Ink.	2.3	3.5	5.7	4.7	5.1	24.8	18.8	11.2	6.5	5.8	3.2	3.0	5.4	100
Göteborgs och Bohus län.															
Tuve	{ Ant.	13.7	13.0	11.4	7.6	9.2	32.8	4.6	4.6	2.3	—	0.8	—	—	100
	{ Röst.	2.4	4.6	6.1	5.4	8.1	44.8	8.9	10.2	5.9	—	3.6	—	—	100
	{ Ink.	0.9	2.8	4.4	4.2	6.4	36.7	8.3	14.6	10.8	—	10.9	—	—	100
Torp	{ Ant.	37.8	25.8	11.6	6.2	5.0	8.9	2.7	0.8	0.8	0.4	—	—	—	100
	{ Röst.	13.0	17.7	11.9	8.5	8.6	20.8	10.2	3.4	3.8	2.1	—	—	—	100
	{ Ink.	6.7	13.8	10.9	8.1	8.5	20.8	11.7	5.9	8.5	5.1	—	—	—	100
Ljung	{ Ant.	26.8	15.6	12.9	8.3	6.5	13.6	6.3	5.1	1.1	3.1	0.7	—	—	100
	{ Röst.	5.6	6.5	8.1	6.9	6.8	20.8	14.4	13.4	3.4	11.0	3.1	—	—	100
	{ Ink.	2.4	4.0	5.4	4.8	4.8	15.4	12.3	16.8	5.3	21.2	7.6	—	—	100
Styrsö	{ Ant.	27.0	14.4	10.2	9.2	6.8	15.5	8.7	3.9	1.8	1.7	0.2	0.2	—	100
	{ Röst.	5.6	6.1	6.3	7.6	7.1	23.8	19.9	10.1	5.5	5.9	0.9	1.2	—	100
	{ Ink.	2.6	4.0	4.4	5.6	5.3	18.3	18.2	14.2	9.2	12.4	2.2	3.6	—	100
Älvsborgs län.															
Bergum	{ Ant.	19.2	16.8	11.7	10.3	10.8	23.4	3.7	2.3	0.9	0.9	—	—	—	100
	{ Röst.	4.3	7.4	7.7	9.1	11.8	38.1	9.0	6.4	2.9	3.3	—	—	—	100
	{ Ink.	2.4	5.5	6.5	8.0	10.3	34.5	9.7	9.9	5.5	7.7	—	—	—	100
Torrskog	{ Ant.	22.9	18.9	15.5	6.8	7.6	17.1	6.4	1.6	1.3	1.1	0.3	0.5	—	100
	{ Röst.	5.1	8.5	10.4	6.1	8.5	27.9	15.5	4.3	4.2	3.8	1.6	4.1	—	100
	{ Ink.	2.3	5.4	7.3	4.6	6.4	21.8	14.2	5.8	7.3	7.5	4.5	12.9	—	100
Björketorp	{ Ant.	44.4	10.0	10.9	7.6	5.8	12.0	4.2	1.6	1.6	1.1	0.4	0.2	0.2	100
	{ Röst.	11.8	5.3	8.7	8.0	7.7	23.1	12.3	5.1	5.8	4.8	2.8	2.2	2.4	100
	{ Ink.	3.7	3.5	6.0	5.7	5.5	17.4	10.7	7.1	9.7	9.0	7.3	6.8	7.6	100
Nödinge	{ Ant.	7.6	10.5	6.9	8.2	9.6	37.1	14.8	2.8	0.6	0.9	0.3	0.2	0.5	100
	{ Röst.	1.1	3.1	3.1	4.8	7.0	43.4	23.9	5.2	1.3	2.4	1.2	0.7	2.8	100
	{ Ink.	0.4	1.8	1.9	3.2	4.6	29.1	17.5	6.1	1.9	4.4	2.9	1.8	24.4	100
Skaraborgs län.															
Södra Lundby	{ Ant.	29.1	23.1	13.7	8.5	6.0	15.4	2.6	0.8	—	—	0.8	—	—	100
	{ Röst.	8.3	13.2	11.7	9.7	8.5	31.6	8.0	2.9	—	—	6.1	—	—	100
	{ Ink.	3.7	8.6	9.4	8.1	7.4	29.4	9.7	4.4	—	—	19.3	—	—	100

K o m m u n .	R ö s t e t a l s g r u p p e r .														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6- 10.	11.	12- 13.	14- 15.	16- 20.	21- 30.	31- 39.	40.		
Kyrkefalla	{ Ant.	24.5	15.8	15.7	11.5	7.8	12.5	6.8	3.3	0.9	0.6	0.9	0.1	0.1	100
	{ Röst.	5.5	7.2	10.6	10.5	8.9	20.2	15.6	9.4	2.7	2.3	4.8	1.0	1.3	100
	{ Ink.	2.6	4.6	7.3	7.5	6.6	15.3	14.2	12.6	4.5	4.7	12.8	3.1	4.2	100
Leksberg	{ Ant.	36.2	11.8	11.8	3.9	6.6	15.3	4.4	6.1	1.7	0.9	0.4	—	0.9	100
	{ Röst.	7.7	5.0	7.5	3.3	7.0	24.7	10.2	16.1	5.4	3.2	2.5	—	7.4	100
	{ Ink.	2.8	2.4	4.2	1.8	4.2	15.2	7.2	16.7	7.2	5.5	5.4	—	27.4	100
Falköpings västra lands- kommun	{ Ant.	15.4	8.5	6.9	9.8	8.5	29.4	13.4	4.2	2.9	1.0	—	—	—	100
	{ Röst.	2.5	2.7	3.3	6.3	6.8	36.8	23.6	8.3	6.9	2.8	—	—	—	100
	{ Ink.	1.3	1.8	2.7	4.9	5.4	30.3	22.7	11.8	12.8	6.3	—	—	—	100
Värmlands län.															
Långserud	{ Ant.	21.4	21.4	16.5	9.2	5.6	13.6	7.4	2.7	0.9	0.9	0.2	—	0.2	100
	{ Röst.	4.9	9.8	11.4	8.4	6.4	23.1	18.6	7.7	2.9	3.3	1.4	—	2.1	100
	{ Ink.	2.2	5.8	7.6	5.9	4.4	17.4	16.5	9.9	4.8	6.3	4.1	—	15.1	100
Gillberga	{ Ant.	29.1	13.3	12.1	11.1	7.9	11.9	5.5	3.7	1.6	2.0	1.2	0.4	0.2	100
	{ Röst.	6.1	5.6	7.6	9.3	8.2	17.8	12.6	9.5	4.8	7.4	6.5	2.9	1.7	100
	{ Ink.	2.4	2.9	4.4	5.6	5.0	11.4	9.5	10.1	6.8	12.8	14.9	7.3	6.9	100
Töcksmark	{ Ant.	43.1	21.0	10.6	4.5	4.5	7.4	3.2	2.7	1.3	1.1	0.2	0.2	0.2	100
	{ Röst.	12.7	12.4	9.4	5.2	6.6	16.3	10.3	10.1	5.5	5.3	1.4	2.3	2.5	100
	{ Ink.	4.9	7.1	6.1	3.7	4.6	12.2	9.2	12.5	9.1	10.5	3.6	7.1	9.4	100
Ransäter	{ Ant.	9.3	13.2	9.4	10.9	10.0	28.4	12.3	3.4	1.5	0.8	0.5	—	0.3	100
	{ Röst.	1.5	4.3	4.6	7.2	8.1	35.3	22.1	7.0	3.4	2.2	2.0	—	2.3	100
	{ Ink.	0.4	1.6	1.8	3.0	3.5	15.6	11.0	5.3	3.2	2.6	3.1	—	48.9	100
Örebro län.															
Täby	{ Ant.	43.9	14.3	8.0	4.2	4.2	15.4	5.8	3.7	0.5	—	—	—	—	100
	{ Röst.	12.2	8.0	6.6	4.7	5.9	29.8	17.8	12.8	2.2	—	—	—	—	100
	{ Ink.	6.5	6.1	5.4	4.2	5.3	28.6	18.7	20.1	5.1	—	—	—	—	100
Snavlunda	{ Ant.	29.9	17.6	12.3	9.5	7.7	14.2	4.9	1.7	0.7	0.2	0.7	0.4	0.2	100
	{ Röst.	7.3	8.6	8.9	9.2	9.4	25.6	13.2	5.2	2.3	0.8	3.5	3.9	2.1	100
	{ Ink.	3.9	4.9	5.8	6.1	6.4	18.2	10.9	6.1	3.6	1.4	8.2	11.2	13.3	100
Hjulsjö	{ Ant.	17.8	14.2	9.4	12.5	10.1	25.6	6.7	1.7	0.3	1.2	0.1	—	0.4	100
	{ Röst.	3.5	5.7	5.6	9.9	10.1	37.2	14.6	4.3	0.8	4.0	0.8	—	3.5	100
	{ Ink.	1.2	2.5	2.6	4.8	4.9	18.9	8.4	3.6	0.8	5.7	1.5	—	45.1	100
Västmanlands län.															
Tärna	{ Ant.	49.1	9.2	4.4	3.5	4.4	15.4	5.7	5.7	1.7	0.9	—	—	—	100
	{ Röst.	12.1	4.5	3.2	3.5	5.4	28.9	15.4	17.0	6.2	3.8	—	—	—	100
	{ Ink.	6.0	3.0	2.4	2.7	4.3	24.0	15.2	22.4	11.2	8.8	—	—	—	100

K o m m u n.	R ö s t e t a l s g r u p p e r.														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6— 10.	11.	12— 13.	14— 15.	16— 20.	21— 30.	31— 39.	40.		
Frösthult	{ Ant.	52.8	9.2	3.5	6.4	3.5	11.3	4.2	6.8	0.7	1.4	0.7	—	—	100
	{ Röst.	13.6	4.7	2.7	6.5	4.5	23.1	12.0	20.2	2.5	6.4	3.8	—	—	100
	{ Ink.	6.9	3.1	1.8	4.4	3.4	17.8	11.4	24.7	4.0	13.2	9.3	—	—	100
Karbenning	{ Ant.	19.3	18.5	18.7	8.2	5.0	18.7	5.0	3.4	1.2	1.0	0.4	0.2	0.4	100
	{ Röst.	4.0	7.8	11.8	6.9	5.3	29.8	11.6	8.8	3.7	3.6	1.9	1.4	3.4	100
	{ Ink.	1.7	4.5	7.3	4.4	3.4	20.4	9.1	10.5	5.7	6.9	4.3	3.7	18.1	100
Malma	{ Ant.	7.9	9.2	9.1	8.5	7.7	27.6	20.6	6.9	0.8	1.0	0.1	0.3	0.3	100
	{ Röst.	2.2	2.6	3.9	4.8	5.5	29.9	32.4	12.2	1.6	2.7	0.5	1.2	1.5	100
	{ Ink.	0.6	1.4	2.4	3.2	3.7	20.6	26.5	14.4	2.4	5.4	1.1	3.3	15.0	100
Kopparbergs län.															
Boda	{ Ant.	40.8	24.9	14.0	8.5	4.3	4.6	1.0	0.5	0.5	0.7	—	—	0.2	100
	{ Röst.	15.5	18.9	15.9	12.9	8.2	12.4	4.2	2.3	2.8	4.4	—	—	2.5	100
	{ Ink.	7.2	12.7	11.6	9.7	6.4	10.1	4.2	3.2	5.2	9.7	—	—	20.0	100
Aspeboda	{ Ant.	36.1	16.2	10.9	6.5	7.2	15.0	4.7	1.3	0.6	0.9	0.3	0.3	—	100
	{ Röst.	9.3	8.4	8.4	6.8	9.3	29.2	13.3	4.0	2.3	4.2	2.1	2.7	—	100
	{ Ink.	4.1	5.8	6.4	5.4	7.5	24.4	12.2	5.4	4.4	9.4	6.3	8.7	—	100
Sundborn	{ Ant.	22.1	15.9	16.3	11.1	8.4	14.5	7.3	2.0	0.8	0.3	0.8	—	0.5	100
	{ Röst.	4.9	7.0	10.7	9.8	9.2	23.0	17.6	5.4	2.5	0.9	4.3	—	4.7	100
	{ Ink.	1.8	3.7	6.3	6.0	5.8	14.9	13.4	5.8	3.4	1.5	10.0	—	27.4	100
Falun landskommun	{ Ant.	19.2	14.9	8.2	7.3	6.3	21.0	14.5	4.8	1.4	1.0	0.7	0.3	0.4	100
	{ Röst.	3.2	5.0	4.1	4.9	5.3	27.2	26.7	9.9	3.2	3.1	2.7	1.7	3.0	100
	{ Ink.	1.0	2.1	1.9	2.4	2.6	13.9	15.8	8.6	3.5	4.4	4.9	3.4	35.5	100
Gävleborgs län.															
Ramajö	{ Ant.	25.5	31.0	6.0	5.1	3.5	11.8	4.6	3.7	3.0	3.0	1.6	0.5	0.7	100
	{ Röst.	5.0	12.1	3.5	4.0	3.4	17.3	10.0	9.3	8.5	10.5	8.0	3.0	5.4	100
	{ Ink.	1.4	4.8	1.5	1.9	1.6	8.5	5.8	8.1	9.1	14.1	13.9	5.8	23.5	100
Bjuråker	{ Ant.	43.7	19.7	10.8	5.7	6.3	8.7	2.0	1.4	0.4	0.7	0.3	0.1	0.2	100
	{ Röst.	14.0	12.6	10.4	7.2	10.0	20.9	7.2	5.7	2.0	3.9	2.8	1.0	2.3	100
	{ Ink.	6.0	6.6	5.9	4.3	6.0	13.0	5.6	6.0	2.7	6.6	6.0	2.7	28.6	100
Norråla	{ Ant.	35.4	19.4	11.4	10.2	6.8	12.4	2.6	0.9	0.4	0.3	0.2	—	—	100
	{ Röst.	10.9	11.9	10.4	12.6	10.4	27.5	8.6	3.5	1.6	1.4	1.2	—	—	100
	{ Ink.	8.4	9.6	9.1	11.2	9.7	26.5	9.4	5.5	3.5	3.4	3.7	—	—	100
Arbrå	{ Ant.	27.9	22.4	8.7	6.8	5.0	14.0	7.7	4.3	1.2	1.1	0.5	0.1	0.3	100
	{ Röst.	6.1	9.7	5.7	5.9	5.4	23.3	18.5	11.5	3.8	4.3	2.4	0.9	2.5	100
	{ Ink.	2.5	5.4	3.3	3.6	3.4	15.2	13.9	12.7	5.3	7.6	5.4	2.3	19.4	100

K o m m u n.	R ö s t e t a l s g r u p p e r															Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6— 10.	11.	12— 13.	14— 15.	16— 20.	21— 30.	31— 39.	40.			
Västernorrlands län.																
Bodum	{ Ant.	46.0	20.8	10.8	3.4	2.4	5.4	2.9	3.4	1.5	2.7	1.2	—	0.5	100	
	{ Röst.	12.2	10.8	8.2	3.6	3.2	10.3	8.6	11.4	5.6	12.9	8.0	—	5.2	100	
	{ Ink.	4.2	4.7	3.7	1.7	1.6	5.1	5.1	10.2	6.2	18.1	14.0	—	25.4	100	
Haverö	{ Ant.	31.9	29.4	7.6	5.1	3.8	9.7	5.8	2.6	1.0	2.2	1.0	0.2	0.2	100	
	{ Röst.	7.7	14.2	5.5	5.0	4.6	17.8	14.0	7.7	3.4	9.8	6.0	1.9	2.4	100	
	{ Ink.	3.1	7.5	3.1	2.9	2.8	11.5	11.0	8.4	5.0	18.2	13.6	4.7	8.2	100	
Själövad	{ Ant.	20.0	17.0	10.2	8.1	8.0	23.5	7.6	3.4	1.0	0.6	0.3	—	0.3	100	
	{ Röst.	3.9	6.7	6.0	6.4	7.9	35.6	16.5	8.8	2.8	2.1	1.5	—	2.3	100	
	{ Ink.	1.7	3.1	3.0	3.3	4.1	19.2	9.9	7.6	3.2	3.2	2.8	—	38.9	100	
Timrå	{ Ant.	11.6	13.5	6.4	9.1	6.9	23.8	20.3	6.2	1.2	0.6	0.5	0.2	0.2	100	
	{ Röst.	1.8	4.1	2.9	5.5	5.2	26.9	33.9	11.7	2.6	1.6	1.7	1.0	1.1	100	
	{ Ink.	0.7	2.0	1.5	3.1	3.0	15.8	23.0	11.6	3.2	2.3	3.4	2.4	28.0	100	
Jämtlands län.																
Bodsjö	{ Ant.	43.5	18.5	5.0	6.8	2.1	12.9	6.1	3.2	1.1	0.4	0.4	0.4	—	100	
	{ Röst.	11.5	9.8	4.0	7.2	2.8	25.3	17.6	10.4	4.0	1.5	2.3	3.6	—	100	
	{ Ink.	6.1	6.2	2.8	5.3	2.2	20.1	16.2	13.3	6.7	2.9	6.5	11.7	—	100	
Sveg	{ Ant.	19.9	13.4	12.1	17.6	5.7	12.5	8.1	4.4	1.6	2.2	1.3	0.6	0.2	100	
	{ Röst.	3.6	4.9	6.6	12.8	5.2	18.0	16.2	9.7	4.1	7.2	6.2	3.7	1.8	100	
	{ Ink.	1.1	2.6	3.7	7.5	3.1	11.3	11.7	10.1	5.7	12.9	13.7	9.1	7.5	100	
Bräcke	{ Ant.	14.0	19.3	6.5	9.1	5.2	24.7	9.4	5.6	2.5	2.1	1.0	0.3	0.3	100	
	{ Röst.	2.3	6.2	3.1	5.9	4.2	31.4	16.7	11.3	5.7	5.8	3.9	1.6	1.9	100	
	{ Ink.	0.8	3.0	1.8	3.3	2.4	19.1	11.6	11.7	7.3	9.4	8.1	4.0	17.5	100	
Västerbottens län.																
Sävar	{ Ant.	34.8	22.1	18.2	9.0	5.1	7.5	1.7	0.9	0.3	0.3	—	0.1	—	100	
	{ Röst.	12.0	15.2	18.7	12.3	8.8	18.5	6.3	3.9	1.3	1.5	—	1.5	—	100	
	{ Ink.	7.1	11.8	16.1	11.4	8.3	18.2	7.7	6.9	2.8	3.8	—	5.9	—	100	
Fredrika	{ Ant.	35.2	21.6	6.6	4.2	11.9	11.9	3.8	0.7	0.7	2.4	0.7	—	0.3	100	
	{ Röst.	8.9	10.9	5.0	4.2	15.0	21.1	10.7	2.3	2.5	10.9	5.0	—	3.5	100	
	{ Ink.	4.0	6.4	3.1	2.7	9.7	14.0	9.1	3.0	3.6	20.0	13.0	—	11.4	100	
Vännäs	{ Ant.	17.9	24.2	19.2	8.3	4.3	12.2	7.9	2.6	2.4	0.8	0.2	—	—	100	
	{ Röst.	4.1	11.0	13.1	7.6	4.9	20.7	19.7	7.2	7.9	2.9	0.9	—	—	100	
	{ Ink.	2.1	7.5	9.8	6.0	4.0	17.5	18.6	10.3	14.7	6.7	2.8	—	—	100	
Bureå	{ Ant.	21.9	20.9	17.8	10.9	7.1	14.0	3.8	1.8	0.4	0.8	0.1	0.2	0.3	100	
	{ Röst.	5.4	10.4	13.2	10.8	8.9	25.9	10.3	5.6	1.3	3.6	0.5	1.5	2.6	100	
	{ Ink.	1.6	4.0	5.6	4.8	4.0	12.1	5.5	4.2	1.4	4.8	0.9	2.9	48.2	100	

K o m m u n.	R ö s t e t a l s g r u p p e r.														Sum- ma.
	1.	2.	3.	4.	5.	6— 10.	11.	12— 13.	14— 15.	16— 20.	21— 30.	31— 39.	40.		
Norrbottens län.															
Överkalix	{ Ant.	47.1	18.8	10.1	7.2	3.4	8.8	2.2	1.0	0.9	0.4	0.2	—	0.1	100
	{ Röst.	16.3	13.0	10.5	10.0	5.8	21.9	8.5	4.2	4.5	2.3	1.6	—	1.4	100
	{ Ink.	7.7	8.9	8.1	8.1	4.8	18.9	8.7	6.1	8.2	5.3	4.8	—	10.4	100
Arvidsjaur	{ Ant.	30.1	21.1	16.7	10.7	5.3	8.4	3.6	1.6	0.9	0.9	0.5	0.1	0.1	100
	{ Röst.	8.4	11.7	13.9	11.8	7.3	17.1	10.9	5.8	3.7	4.4	3.3	0.8	0.9	100
	{ Ink.	4.5	7.9	9.9	9.1	5.6	13.6	10.0	8.0	6.3	9.6	9.1	2.4	4.0	100
Älvsby	{ Ant.	34.2	24.5	16.2	6.4	4.3	7.9	2.7	1.0	1.1	1.1	0.4	—	0.2	100
	{ Röst.	10.3	14.7	14.6	7.8	6.4	18.1	8.9	3.7	4.5	5.7	2.6	—	2.7	100
	{ Ink.	5.3	9.1	9.9	5.5	4.6	13.6	7.7	4.8	7.2	11.9	6.5	—	13.9	100
B. Städer.															
Skövde	{ Ant.	19.3	13.6	7.0	9.7	5.8	16.1	2.6	3.6	2.2	3.8	13.4	1.7	1.2	100
	{ Röst.	2.3	3.2	2.5	4.5	3.4	14.6	3.3	5.3	3.7	8.3	36.8	6.6	5.5	100
	{ Ink.	0.9	1.5	1.3	2.5	1.9	8.4	1.9	3.1	2.2	5.0	32.9	10.5	27.9	100
Västerås	{ Ant.	9.2	8.0	8.4	7.1	7.1	22.4	5.4	7.8	2.6	5.7	13.7	1.4	1.2	100
	{ Röst.	0.9	1.6	2.5	2.8	3.5	18.0	5.8	9.7	3.7	10.6	31.4	4.7	4.8	100
	{ Ink.	0.3	0.7	1.2	1.4	1.8	9.6	3.1	5.2	2.0	5.8	25.3	6.9	36.7	100
Skellefteå	{ Ant.	9.5	8.9	5.8	5.6	5.8	20.8	2.4	4.4	3.5	4.9	21.4	4.0	3.0	100
	{ Röst.	0.8	1.4	1.4	1.8	2.3	12.8	2.2	4.4	4.1	7.4	40.9	10.9	9.6	100
	{ Ink.	0.2	0.5	0.5	0.7	1.0	5.3	0.9	1.9	1.7	3.2	27.7	12.3	44.1	100